

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek).
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

IV. Országos gazdakongresszus.

A IV. országos gazdakongresszus rendező-bizottsága figyelmezteti a kongresszuson résztvenni óhajtó gazdatársakat, hogy a tagul való jelentkezés határideje folyó hó 20-án lejár. E határidőn belüli jelentkezésre azért van szükség, hogy a bizottság, a kongresszusi tagsággal egybekötött különféle kedvezményeket kieszközölhesse. Azoknak részére tehát, kik augusztus hó 20-án túl lépnek be tagul, a bizottság nem biztosíthatja az összes kedvezményeket. A tagul való jelentkezés a gazdasági egyesületek és megyei mezőgazdasági bizottságok által kiküldött hivatalos tagok részéről 2 frt 50 kr., a rendes tagok részéről pedig 5 frt tagsági díj beküldése mellett történik a „Gazdasági egyesületek ezredéves kiállítási irodájánál,” (Budapest, IX. Üllői-út Köztelek) hol a részletes tervezet is megkapható. *A végrehajtó-bizottság.*

Burgonyakiemelő-géppróba.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a földművelésügyi minisztérium támogatásával f. évi szeptember hó 25. és 26. napjain burgonyakiemelő-géppróbát rendez, mely a f. évi április hó 20-án megtartott burgonyakiemelő-géppróbának folytatását képezi. A próba Budapest közelében, Rákos-Keresztúron gróf Vigyázó Sándor uradalma területén tartatik meg. Részt vehetnek ugy bel- mint külföldi gépgyárak. A legjobbnak talált két kiemelő gép állami aranyéremmel, az ezek után legjobbnak talált gépek állami ezüst- és bronzérmekkel és oklevelekkel tüntettetnek ki. A gépek behozatala vámmentes. Bejelentéseket az Országos Magyar Gazdasági

Egyesület titkári hivatala augusztus hó 31-ig fogad el; a gépeknek legkésőbb szeptember hó 20-ára a próba színhelyén kell lenniök. A géppróba tervezetét az OMGE. bárkinék rendelkezésére bocsátja.

Igazgató.

Adótörlesztés mezei károk esetén Ausztriában.

A mult hetek elemi csapásai indokoltá teszik, hogy foglalkozunk azon törvényhozási intézkedésekkel, melyeket legutóbb Ausztriában az elemi csapások folytán beálló károsodások enyhítése czéljából életbeléptettek.

Ha nálunk a gazda terményeit elveri a jég, szőlőjétkre teszi a filloxera, vagy bármiféle csapás megfosztja termésétől vagy annak egy tetemes részétől, akkor is behajtható rajta a reája kirótt adó s ha esetleg részesül is adóleengedésben, azt csak a kormány különös kegyének köszönheti. Ez pedig a képzelhető legnagyobb igazságtalanság, mert jőzanul nem követelhető senkitől, hogy adót fizessen olyan jövedelem után, a melynek élvezetében a gazda pl. egy bekövetkezett elemi csapás kártétele folytán nem is lépett; nálunk ennek dacára, még semmi sem történt ezen igazságtalan állapot megváltoztatására, ellenben Ausztriában a kormány már megtette ez irányban a szükséges intézkedéseket s törvény útján gondoskodott a gazdák jogos követeléseinek kielégítéséről. Sőt nemcsak adóleengedést biztosít a törvény az osztrák gazdáknak elemi károk esetén, de revidiáltatja a földadókatasztert is, úgy, hogy az adózás alapját is a mai viszonyoknak megfelelően fogja megváltoztatni.

Követésre méltó példa, melyet idején volna nálunk is megvalósítani.

Alábbiakban adjuk a szóban forgó törvény lényegét: Ez évi július hó 12-én két nagy horderejű törvény lett szentesítve, melynek egyike a földadónak elemi csapások folytán történendő leírására vonatkozik, a másik a földadókataszter revidiójára.

A földadó leírását elrendelő törvény különbséget tesz mezőgazdasági és erdőüzemek között. Általánosságban elvül mondatott ki, hogy mindkét üzemnél a földadó aránylagos leszámításának van helye, ha a természetbeni hozadék elemi csapások folytán kárt szenved. A mezőgazdasági üzemknél adótörlesztésnek akkor van helye, illetve arra az esetben emelhető igény, ha jégverés, árvíz, tűz, továbbá égér vagy filloxera következtében négy hektárig terjedő földterületnél a hozadék negyedrésze, 4 htáron felüli földterületnél több mint egy hektár hozadéka semmisül meg.

Ugyancsak adótörlesztésnek van helye, ha más rendkívüli és elháríthatatlan kalamitások: pl. szárazság, nedvesség, fagykár, vagy kitelelés, rovarok, peronoszpóra, oidium, gabona-üszög, továbbá anyarozs stb. a birtokos hibája nélkül érik a birtokost.

Ez esetben is, valamint akkor, ha az említett csapások folytán valamely földterület hozadéka oly mértékben semmisül meg, hogy a földadó szerint az illető parcellákból várható jövedelem csökkenése több mint egy negyedrészt teszi a birtokosnak egy adóközség területén fekvő birtokaiból várható össziszta hozadéknak, akkor is az előbbi pontban említett

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utca 31., Váci-körút sarok.

A nyári idényre ajánlunk:

Gabona zsákokat,
Lisztes zsákokat,
Takaró ponyvákat,
Szalonnát,
Zsirt,
Kötél árukat,

Cséplési szenekeket,
Gépolajokat,
Petroleumot,
Kocsi-kenőcsöt,
Olajfestéket,
Állatorvosi gyógyszereket,

Vasneműeket,
Tejgazdasági szereket,
Gazdasági faeszközöket,
Mérlegeket,
Műtrágyát.

Arjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk.

Mai számunk 16 oldal.

parcella minden hozadékának megsemmisülése irányadó.

A kár mérvének meghatározásánál a parcelláknak megművelt része veszi figyelembe és a kár foka a megmunkált rész hozadékához mérten állapítandó meg. Oly földterületek, melyek valamely elemi csapás bekövetkeztekor még nem voltak bevetve, de a községben szokásos gazdálkodási mód szerint vetésére voltak rendelve, a kár megállapításába bevonandók, de csak az esetben, ha a bekövetkezett elemi csapás folytán azon gazdálkodási évre hozadékképtelenné váltak. Ha az előbb említett elemi csapások bármelyike oly időben következik be, a mikor a mezőgazdasági termékeket már learatták, azaz, ha a termést vagy már behordták, vagy a szokásos módon kereszttekbe rakták, a learatott termékek károsodása miatt adótörlesztésnek nincsen helye. Kivételt képez azon eset, ha a terményt aratás után árvíz, vagy más elháríthatatlan csapás, egészben vagy részben megsemmisíti.

A kárbecslésre nézve a törvény mindenekelőtt azt mondja ki, hogy a becslésnél azon évi hozadék veendő szemügyre, mely az illető évben czéloztatott. E tekintetben pedig a következő szempontokat állapítja meg: 1. ha azon művelési módszer szerint, mely alá a parcella tartozik, évente két aratás szokásos, úgy az első termés az évi hozadék kétharmad-, a második egyharmadrészevé értékkelendő; 2. ugyancsak az évi hozadék kétharmada veendő számításhoz, ha új vetés által bizonyos hozadék még elérhető lett volna; 3. vegyes művelési mód mellett a főtermény kétharmad, a melléktermény egyharmad részével veendő fel. Főtermékül azon növény tekintendő, mely a földadómunkálat szerint a bejegyzett művelési nemnek megfelelő. Szőlőültetvényeknél a bor tekintendő főtermékül. 4. A parcelláknak ugyanegy gazdasági év alatt történendő több ízbeni károsodásánál e körülmény figyelembe veendő, de az engedélyezhető adótörlesztés a birtoktest egy évi adóját meg nem haladhatja.

Az engedélyezhető adótörlesztésre nézve a törvény a következő fokozatokat állapítja meg. Ha a hozadék egynegyed, illetve felerészéig megsemmisül, akkor az évi adó 25 százaléka, ha a fele, illetve háromnegyedrészét tetik tönkre 50 százaléka, ha több, mint háromnegyedrész, ez esetben 75 százalék végül az egész hozadék megsemmisülésnél az illető földterületre kivetett egész évi adó törlendő.

Bár a törvény kimondja, hogy elvileg csak azon évre van adótörlesztésnek helye, a melyben a kár történt, mégis azon esetben, ha valamely földdarab elemi csapás folytán hosszabb időre tétetik termékképtelenné az adótörlesztés a hozadékképtelenség egész tartamára is engedélyezendő.

Ezek vonatkoznak a mezőgazdasági üzemekre. Az erdőterületeknél adótörlesztésről okot képeznek: a tűz és hógörgetegek.

Mellőzve az idevágó detailokat, ki-

emeljük, hogy úgy a mezőgazdasági mint erdő kárrol *nyolcz nap* alatt az adótörlesztés öny különbeni elvesztése mellett, a hatóságoknak jelentés teendő. Az erdőhatóság megvizsgálja az iratokat és intézkedik a kárnak bizottsági megállapítása iránt. A kár iránt a helyszínen a pénzügyi hatóság küldöttjei által két bizalmi férfi közreműködésével történik. Ezeket a község vagy az önálló birtokterület előljárósa ajánlatára nevezi ki a pénzügyi hatóság. A károsultak kifogásai felett a bizottság azonnal köteles határozni.

Ha valamely elemi csapás közvetlenül aratás előtt következik be s tartani lehet attól, hogy a takarítási munkálatok miatt a helyszíni becslés nem lesz megtartható, a községi előljáró köteles a becslést azonnal eszközölni s pedig két községbeli lakosnak, továbbá két szomszédos község megbízható két földbirtokosának közreműködésével és az érdekelt birtokosok meghívásával.

A pénzügyi kiküldöttek díjait a kincstár viseli, a bizottság többi tagjai díjazást nem kapnak. Alaptalan kárjelentéseknél a fél viseli a költségeket. Az adótörlesztés a tartományi pénzügyi hatóság eszközli, melytől a pénzügyminiszteriumhoz lehet felebbezni.

Végül a törvény hansulyozza, hogy ezen törvény alapján történt adótörlesztés nem csupán *fizetési engedményt* képez, hanem az *adótartozás megváltoztatását is jelenti*, miért is ehhez képest a kiadás helyesbítendő s ha időközben többletfizetés történt, ez vagy a jövő évi adóba beszámítandó vagy a fél határozott kívánatára készpénzben visszafizetendő. Utóbbi alól csak az erdőkárok vétetnek ki, mert itt csak jóváírásnak, nem pedig adóvisszatérítésnek lehet helye.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: Mezey Gyula.

A répa felmagzása.

(Felelet a 252., 253. és 254. sz. kérdésekre.)

A takarmány- és cukorrépa ama sajátosságát, hogy némelyik növény már az első évben szárba megy és magot köt, általában *visszaütésnek* tekintik a répa egyéves törzsanyjára, melyből a kultúra fejlesztette a termesztett kétéves növényt. Ilyen törzsanyjának tekintetik a *Beta vulgaris*-nak tengerpartok mellett *növé egyéves* vad alakja, a melynek neve Koch elnevezése szerint *Beta vulgaris var. maritima* s a melyet több botanikai író egyszerűen *Beta maritima*-nak nevez.

Csak hogy a most említett növényen a *Beta vulgaris var. maritima*-n — Koch — kívül Dél-Franciaország tengerpartjainak tájékán, különösen Montpellier városának környékén gyakori egy vadonnövény répa, a *Beta maritima* Linné, melyről *Flahault* a montpellier-i gazdasági tanintézet botanikai tanára azt mondja, hogy e növény soha sem egyéves, hanem mindig kétéves vagy *évelő* (többéves.)

Tehát már a most röviden előadottak után is azt mondhatjuk, hogy a mi termesztett répánk felmagzását csak akkor tekintethetnénk *visszaütésnek* az *ős* alakra, ha be volna bizonyítható, hogy ez az *ős* a *Beta vulgaris var. maritima* (Koch) volt.

Hogy már most az egyéves vadalak vagy pedig az *évelő* vadalak volt-e az *ős*? ennek eldöntésén termelési kísérletek segítségével főleg *W. Rimpau-Schlanstedt*, *F. Schindler* és *Em. v. Proskowetz jun.* foglalkoztak, különösen az utóbbiak nagy szaktudással és kitartással. *)

Mig Rimpau a mellett foglal állást, hogy a takarmány és a cukorrépa *ősanyja* a vadon *növé egyéves répa* (*Beta vulgaris L.* vagy *Beta vulgaris var. maritima Koch*), addig az utóbbiak gyönyörű dolgozataikban kimutatják, hogy a vadon *növé egyéves répa* (*Beta vulgaris var. maritima Koch*) és a vadon *növé évelő* vagy kétéves répa (*Beta maritima L.*) nem tekinthetők külön fajoknak, hanem csak a klimatikus és talajviszonyok változatai által létrejött *varietásoknak*, mert például az *egyéves vadrépából a talaj és a klimatikus viszonyok változásával nevelhetők olyan alakok, melyek kétévesek* (csak a második évben hoznak magot) és *visszont az évelő vadrépából* (*Beta maritima L.*) *nevelhetők olyan alakok, melyek kétévesek vagy egyévesek* (a második vagy már az első évben hoznak magot). Szerintük tehát úgy az egyéves vadrépának, valamint a kétéves kulturrépának és az *évelő vadrépának* közös az *öse*, mely közös *ős* egyedei a klimatikus és talajviszonyok szerint vagy már egy, vagy két avagy csak több év alatt fejtezték be tenyészidejüket s alakultak így egyes *varietásokká*. Tehát a minő joggal vehetjük fel *ősnek* az egyéves vadrépát, épp olyan joggal felvehetjük az *évelő vadrépát* is.

S hogy Schindlernek igaza van, azt a mindennapi élet is bizonyítja. Ugy-e bár, akár a cukor- akár a takarmányrépában találunk olyan növényekre, a melyek az első évben felmagzanak, tehát a melyek egy évesek; a legnagyobb számban találunk azután olyan növényeket, melyeket mi normálisoknak tekintünk, a melyek tehát az első évben husos gyökeret fejlesztenek s csak a második évben hoznak magot, amely növények tehát két évesek. De ugyancsak ismerünk olyan répát is, amely még a második évben sem hoz magot, hanem csak a 3-ik évben, ezek az u. n. *daczolók* (Trotzer), amelyek tehát tulajdonképpen *évelők*.

Ez a mindennapi tapasztalat illusztrálja legjobban a répa nagy változékonyságát, s hogy a felmagzó répát *visszaütésnek* nem tekinthetjük, mert akkor éppen olyan joggal tekinthetnénk a *daczoló répákat* is *visszaütésnek*; az első esetben az egy éves, a második esetben az *évelő vadrépát* kellene *ősnek* felvennünk.

Minek tekintsük tehát akkor a felmagzást?

Első sorban olyan elváltozásnak, melyet a répa nagy változékonysági hajlama folytán, külső körülmények, fizikai behatások hoznak létre, s a melyeket sokszor észlelni sem vagyunk képesek s így egyes esetekben az ok nemét speciálisan megnevezni sem tudjuk.

A nagy praxisban gyűjtetett is már elég tapasztalat arra, hogy tisztán külső okok valamely évben a felmagzást nagy arányúvá teszik.

Igy például nagyon sok adat van már arra, hogy a kedvezőtlen időjárás, mely a répát fejlődésében megakasztja, nagymérvű felmagzást okoz. E pont alá tartoznak a kései fagyok, a nyári hűvös esőzés, a nagy szárazság. Ezek mindannyian megakasztják a növényt fejlődésében s ha a répa a jobb idők beálltával továbbtenyésztésének feltételeit megtalálja: fokozott, gyors tevékenységet fejt ki, a mi oda vezethet, hogy rövid

*) F. Schindler dolgozatai a *Botanisches Centralblatt* 1891. évfolyamában jelentek meg, Proskowetz dolgozatai pedig az *Oestr.-Ungarische Zeitschrift f. Zuckerindustrie u. Landwirt.* című folyóiratban jelennek meg 1891 óta.

idő a mago

hol korai Ezt a teni, ben a ban k igr időjár tés é

répát hatjál gások okozh

okot igazod és fej nő, m előbbi azt ta a felm lönber éppug mint

nem legtöbb úgy kipusz megm állapo pot s Ugyar

teges munka létre, kitsék megtá abnorm ő kive zása a mi ren got gy

rázata melyek gyakran a jól k

T máskor hozzák mélyse időjár e helye zőtlen vetés ben a azt me

M eldönté évesség dokra, jának e felmagz sajátág zékony zás a n is bizon hogy az e megtör összes m magzó u

Te dünk m virágot répa vo hogy ez körülmér fel, min lamot m leiktől m pák utó

idő alatt tenyészéletét egészen befejezi, tehát magot is hoz.

Sokszor azt lehet hallani, hogy valahol a kései vetésben, viszont máshol a korai vetésben volt sok a felmagzott répa. Ezt az ellentmondást akként lehet megfejtetni, hogy a kedvezőtlen időjárással szemben a növények különböző fejlődési stádiumban különböző érzékenységet tanúsítanak s így egyik esetben a beállott kedvezőtlen időjárás a kései, a másik esetben a korai vetést éri legérzékenyebb stádiumában.

A mint az időjárás megakaszthatja a répát tenyészében, ugyanígy megakaszthatják azt mechanikai sérülések, rovarrágások a gyökéren, mi szintén felmagzást okozhat.

A gyakorlat emberei még sok egyéb okot is hoztak már fel, de a melyeken eligazodni nem lehet; így azt, hogy az apró és fejletlen magvak után több felmagzó répa nő, mint a nagy és fejlett magvak után; az előbbire nézve vannak megfigyelések, melyek azt tanúsítják, hogy a magvak nagysága és a felmagzás között összefüggés nincs; különben is tudjuk, hogy az apró magvak éppúgy ki lehetnek tökéletesen fejlődve, mint a nagyok.

A mi már most a fejletlen, teljesen ki nem érett magvakat illeti, ezek között a legtöbb ki sem esirázik vagy pedig ha igen, úgy satnya növényt ad, mely csakhamar kipusztul; azok azonban, melyek közülök megmaradnak, ugyszólván mindig beteges állapotban vannak s lehet, hogy ez az állapot sarkalja őket a korai maghozásra. Ugyanis sokszor tapasztalhatni, hogy a beteges növények a legnagyobb erélyvel munkálkodnak azon, hogy indákat hozzanak létre, hogy lényüket az utódokban megörökítsék. Így ismeretes, hogy a filloxera által megtámadott szőlőtöke, mielőtt kiveszne, abnormis dusan virázkodik, tehát igyekszik az ő kivesző életét mennél több utód létrehozása által az ivadékaiban megörökíteni, de a mi rendszeren nem sikerül, mert a sok virágot gyömoléscsés megérlelni nem tudja.

Ez volna szerintem lehetséges magyarázata annak, hogy a fejletlen magvakból, melyek csakis gyenge növényt adhatnak, gyakrabban keletkezik felmagzó répa, mint a jól kifejlett magvakból.

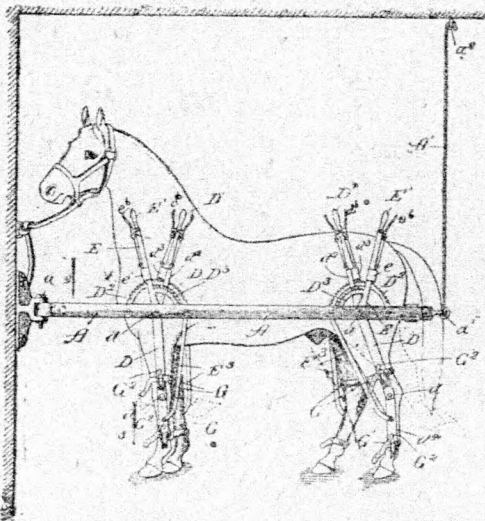
Továbbá egyszer a vetés mélységét, máskor ellenkezőleg a vetés sekélységét hozzák fel a felmagzás okául. A mi a vetés mélységét avagy sekélységét illeti, ezt is az időjárással lehet kapcsolatba hozni; ugyanis e helyen is azt mondhatjuk, hogy a kedvezőtlen időjárás majd az egyik majd a másik vetést éri ama fejlődési stádiumban, a melyben a növény legérzékenyebb, s akaszthatja azt meg nagyobb mértékben tenyészében.

Már most nagyon fontos ama kérdés eldöntése, vajjon a felmagzás, azaz az egyévség a mag utján átörökíthető-e az utódokra, tehát, hogy a felmagzott répa magjának elvetése után keletkezett növény ismét felmagzik-e? Az átörökítési képesség épp olyan sajátossága minden élő lénynek, mint a változékonyság, s így bizonyos, hogy a felmagzás a mag utján átörökíthető, de viszont az is bizonyos, s ezt kísérletek is támogatják, hogy az átörökítés nem áll be szükségképpen, s megtörténhetik, hogy valamely felmagzott répa összes magjainak elvetése után egyetlenegy felmagzó utód sem keletkezik.

Természetesen, ha olyan réparól szedünk magot, a mely csak a második évben virágzott, s viszont olyanról, a mely felmagzó répa volt, sokkal nagyobb a valószínűség, hogy ez utóbbiak, ha a felmagzásra a külső körülmények kedvezők, könnyebben magzanak fel, mint az előbbieket, mert a felmagzási hajlamot már, ha csak kis mértékben is, szülei örökölték. Így, ha a felmagzó répa utódai közül mindig a felmagzókat vá-

lasztjuk ki, s ezeket több generáczió át tenyészítjük, az bizonyos, hogy olyan variatást nevelhetünk ily módon, melyben a felmagzási hajlam nagy mértékben megvan; de mindamellett ez a hajlam mint tulajdonság csakis akkor fog állandósulni, csakis akkor lesz biztosan vagy legalább nagy százalékban átörökíthető tulajdonsággá, jelleggé, ha a klimatikus vagy egyéb fizikai viszonyok az egyévségnél, a felmagzásnak állandóan kedveznek.

Ha tehát valószínűbb is, hogy a felmagzott répa után inkább terem felmagzó mint a két éves növényről nyert magok után, egyrészt mert megeshetik, hogy az átörökítés tényleg egyetlen utódnál sem áll be, másrészt mert a felmagzást egyéb körülmények is előidézhetik: abban a gyanuban, hogy a lelkiismeretlen kereskedő — vagy az eladó termelő — a felmagzott réparól is leszedette a magot, a vevő az eladótól azért, mert földjein a vásárolt mag után sok felmagzó répa termelt, semmiféle kárpótlást nem követelhet, mert nincs is senki, a ki megmondhatná, hogy az adott esetben miféle szerepe lehetett annak, hogy a magvak közé felmagzott répa magjai is voltak keverve, sőt az ilyen magvakat a két éves növények magvaitól senki megkülönböztetni nem tudja s így az ilyen keverés maga sem konstatalható.

171. ábra. Készülék vasalandó állatok lábtartására.

A felmagzás okául a termelők a már tárgyaltaknál még egyéb körülményeket is felhozhatnak.

Igy már nagyon sok megfigyelés látszik azt tanúsítani — habár ellentmondó állítások is tétettek közzé — hogy a dugványréparól természetesen magvak után sokkal több felmagzó terem, mint az anyaréparól természetesen után.

Ugyanis a németországi nagy répa-magtermelők, akiktől hazai magkereskedéseinkbe kerülő répamagvak jórésze származik a répamagvakat nem anyaréparól, hanem u. n. dugványréparól nevelik. A dugványrépát akként nyerik, hogy a répamagot sürün, 25—30 cm. sortávolságra vetik, azt később a sorokban vagy nem, vagy csak úgy 10—15 cm.-re ritkítják. Ezen eljárással kis területen sok, de vékony répát nyernek, melyet a következő évben elültetnek magrépának. Hogy a dugványrépa ne fejlődjen ki erőteljesen, mi úgy kiszedésüket, mint téli eltartásukat mind pedig kiültetésüket nagyon megdrágítaná, a magtermelők lehető későn vetik el a dugványok nevelésére szolgáló magot, miáltal a répa tenyészidejét megrövidítik. Már most vannak, akik azt állítják, hogy a tenyészidő megrövidítése a növényt ebben az esetben is gyors fejlődésre sarkalja s ez a mag utján átörökíthető. Azonban ez a magyarázat nagyon valószínűtlen, s itt igazán nehéz a valószínűséget csak megközelítő megfejtést is adni.

Hogy akkor, ha a magvakat ivadékról ivadékra folyton dugványréparól szaporítják, a felmagzás nagyon gyakorivá lesz, azt Eugen v. Proskowetz kísérlettel is támogatja.*)

Proskowetz e tárgyban hét éven át kísérletezett, s kimutatja, hogy ha a magvak állandóan dugványrépa után nyeretnek, akkor a 3-ik generáció természetesen a felmagzó répa száma megkétszereződik.

A Vilmorin-féle réparól már többször azt állították, hogy azoknál gyakoribb a felmagzás mint egyéb répáknál; hogy a Vilmorin ezég is dugványréparól szaporítja-e híres répáinak magvait — s így itt a dugványréparól való magnevelésnek volna következménye a többszöri felmagzás? — azt nem tudom.

Végül felemlitem, hogy Rümker azt állítja,*), hogy a mag korának is van befolyása a felmagzásra, még pedig olyanformán, hogy a régebbi magból több felmagzó répa nő, mint a frissebb magból. Hogy alapos-e ez az állítás? az nagyon kérdéses.

Mezey Gyula.

ÁLLATTENYÉSZTÉS

Rovatvezető: Monostori Károly.

Készülék a vasalandó állatok lábtartására.

Δ Az állathasználattal kapcsolatosan ma már számos oly eszközök ismeretesek, melyek részint az állatok körül való teendők jobb és gyorsabb végezését teszik lehetővé, részint elkerülhetővé vagy lényegesen csökkenthetővé teszik a drága emberi erőt s így a költséget kevesbitik. A többek között egy ilyféle eszköz az is, melyet a 171. sz. ábrában bemutatunk. Az eszköz célja az, hogy a patkoló kovács az állatok vasalását egymaga is minden segítség nélkül elvégezhesse.

Hasonló célból ugyan már több eszközt készítettek (ilyenek pl. a kényszerítő kalodák, melyekről a „Köztelek”-ben is már többször volt szó) de az itt tárgyalandó is elég figyelemre méltó, mert e készülék igénybevétele nemcsak hogy a kovács minden, a patkolással járó veszélytől mentesítve van, hanem még az állatok lábainak felemelése, hajlítása, tartása is ezen eszköz segítségével úgy végezhető, a mint az a munka végrehajtására legkényelmesebb és legalkalmasabb. Előnye továbbá ezen készüléknek állítólag az is, hogy a legvadabb és legnehezebb lovak is minden segítség nélkül megpatkolhatók.

A készülék a következő részekből áll:

Van két rud (A), ezek egyik végükkel esuklószerűleg egy pcczek (a) segítségével a falhoz lesznek megerősítve, másik végükkel pedig egy vashoroggal a patkoló vagy istálló padlásához kapcsolhatók (A₁). Ezen két rud közé állítatik be az állat. Ezen két (A) rud hátulso részén, közvetlen az állat faránál, egy másik rud tétetik keresztbe, míg elől a mellkas előtt szintén találunk egy ilyet, úgy hogy a vasalandó állat, ekként mintegy kalodába zárva sem előre, sem hátrafelé mozgást nem végezhet. A vállak és csipők irányában az (A) rudon a (d) pontban két emeltyű van, az (E) és (D) megerősítve, melyek a (d) pont körül foroghatnak. A (D) emeltyűkar lapos vasból van készítve, mely az (A) rud alatt egész

*) Lásd a „Köztelek” 1894. évfolyamának 99. számát, továbbá a „Mitteilungen des Vereins zur Förderung des landw. Versuchswesens in Oesterreich” 8-ik füzetét.

*) Lásd a „Mezőgazd. Szemle” 1895. évfolyam III. füzetét.

a lábtól, illetőleg a csánkizületig a (d₁) pontig leér. Ezen (d₁) pontnál egy másik (G₂) vassin csatlakozik hozzá izületszerűleg. Ennek pedig alsó végével az (E₃) vassin van összefüggésben, mely az (E) emelő horizontális karjának folytatását képezi. Ezen két kar egy fogakkal ellátott körívvel (D₃) van összekötöttesben. Hasonló fogazott ívet (D₂) találunk ugyanis még az (A) rudra megerősítve, melynek szintén a (d) pontban van a forgópontja. Az (E) emeltyükaron találunk még egy zárókészülékét (e), melynek peczke a (D₂) körív fogaiba belekapaszkodhatik. A (D₁) emeltyükaron pedig két ily készülékét találunk, mely megint a (D₂) és (D₃) ívek fogaiba kapcsolódhatik be.

Ha most megfogjuk az (E) emelőkart és miután a (e) zárókészülék peczkét egy nyomással kiemeltük a (D₂) körív fogaiból, továbbá ha a (d₂) zárt, mely (D₃) fogaiba ütközik szintén felnyitjuk és lefelé mozgatjuk a kart, így nemcsak a (E₃) rud fog emelkedni, hanem a hozzákapcsolt (G₂) sin is, a melyhez a lábszár van csatolva. Ez által a lábszár tetszőleges helyzetbe hozható mint pl. olyanba, a mely az ábrán pontozott vonalban van feltüntetve. Ebben a helyzetben meg is tartható, ha a zárókészülék peczkét (e) az iv fogai közé beeresztjük.

Hogy pedig az egész lábat is emelhesük, miként ezt az ábrán a hátsó láb pontozott alakja mutatja, akkor ki kell nyitnunk az (e) és a (d₃) zárócsapokat és mozgásba kell hoznunk az (E₁) és (D₁) emeltyükarokat; az (E) szöglet emelő aztán a (D) karral összekötöttesben és a (D) és (G₂) sinekkel együtt állandóan felemelve maradnak.

Amerikában ezen szabadalmazott eszközt nagyban használják, mert mint látható, a patkolót teljesen biztosítja a rugás ellen, továbbá mert a munka nyugodtabban végezhető ezzel mint egyéb vasalási móddal.

Nálunk ezen eszköznek azt hiszem nincs jövője, mert a nehezen patkolható lovak Jehatalmitására sokkal egyszerűbb s olcsóbb kalodákkal rendelkezünk, melyek ezen eszköz beszerzését fölöslegessé teszik. Hogy mégis ismertettük ezen készülékét, oka abban rejlik, hogy erről is, valamint egyáltalában minden újdonságról be akarunk számolni s magát a konstrukciót sokkal figyelemre méltóbbnak tartjuk, sem hogy szó nélkül hagyhattuk volna.

Sztankovics János.

EZREDÉVES KIÁLLÍTÁS.

Vizépitési csarnok.

Az orsz. ezredéves kiállításnak egyik legszebb és kétségkívül gazdai szempontból is a legérdekesebb csarnokai közé tartozik a vizépitési csarnok, mely az első sorban a talajjavítások előbbrevitelét szolgáló kulturmérnöki intézmény kiállítását is magában foglalja.

A vizépités technikai szempontból messze áll a mezőgazdaságtól, közgazdasági szempontból azonban annál közelebb; mert a vizépitészet nemesak, hogy első sorban a mezőgazdaság által kihasználható területek megnagyobbítására, a mezőgazdaság céljaira használt területeknek a termelésre még alkalmasabbá tételére szolgál, hanem legnagyobb részben a birtokosok áldozatkészségéből létesülhet és így a mezőgazdaságot első sorban érdekli ez a szép, érdekes és mindenekelőtt tanulságos csarnok.

A vizépitészet valósággal másodsor hódította meg ezt az országot a nemzet egésze számára. Hisz' midőn ezer év előtt őseink ezt az országot elfoglalták a nagy magyar Alföld részben lakatlanul pusztá, részben óriási mocsár volt, melyet a folyók akadály-

talánul öntöttek el vizeikkel. A haza földjének igazi birtokba vétele a honfoglaló háborúkkal tehát még nem volt befejezve. A telkesítés nagy munkája, a művelhető talajról az őserdők kiirtása és a vizeknek szétválasztása a száraztól, még századok hosszú sorát vette igénybe s ily értelemben a honfoglalás utolsó küzdelmei egész napjainkig elhúzódtak.

A föld meghódítása a kultura számára első sorban ama vízi munkálatokkal volt lehetséges, melyeket a folyók szabályozása, az árvizek ellen való védelem és a talaj megjavítása érdekében létesítettek.

Szerencsére talán egyetlen európai országban sem lehetett oly egységes gondolattal véghez vinni e vízi munkálatokat, mint Magyarországon, e magas hegyekkel határtárolt egységes, nagy medencékben, melynek majdnem minden folyója a Duna felé siet, hogy vele még az ország területén egyesüljön. Csak a Poprád és Dunajec nem tartoznak a Duna vízgyűjtőjéhez és egyedül az Olt az a nagyobb folyó, mely nálunk eredve nem az ország határán belül ömlik a Dunába. De e három folyóvíz vidéke az országnak igen kis részét képezi.

Magyarország vízrendszerét, a mely itt szóba jöhet a Duna medencéje, a Duna mellékfolyói és a Tisza képezik.

Magyarország vízépitészetének történeti fejlődése fölötté érdekes és tanulságos, éppen ezért érdemesnek tartjuk azt az alábbiakban ismertetni.

Vízi építkezések a XVIII. századig.

A beköltözők magyarok előszeretettel telepedtek le a vizek partja mellett, a dus füvet termő, öntözött síkságon, hol lovaik és barmaik számára jó legelőt találtak. A föld akkori állapota teljesen megfelelt a pásztorkodó és halászó nép igényeinek, bár kétségkívül voltak közöttük földművelők is, kik az árvíz nem járta helyeken telepedtek meg.

A folyókat szabályozni, az árvizek ellen gátat vetni sokáig nem jutott eszébe senkinek; ha árvizek jöttek, a nép fölszedte sátrait és tovább vándorolt a pusztá magasabb részére, mely biztos menedéket nyújtott.

De később, midőn állandó lakhelyeket kezdtek építeni s mindinkább lekötötte őket a föld, melyet lassankint birtokukba vettek: az árvizek valódi esapásként jelentkeztek s megtanították őket arra, hogy ellenük védekezzenek. Így az 1012-ik esztendőről vannak hagyományaink, hogy akkor az árvizek óriási pusztításokat vittek végbe emberben, állatokban, természetben, lakóhelyekben. A XIII-ik századbéli oklevelek a Rábának már isztrákkal (gátakkal, ma eszteru) való szabályozását említik. Azonkívül emlékeink vannak számos helységről, kolostorról, melyek vízjárta helyeken épültek s melyeket töltésekkel kellett védeniök a folyók árjai ellen. Néhol a vizeket lakóhelyeik védelméül használták fel, körülzárván és elszigetelvén magukat általuk. E helységek és kolostorok a későbbi háborus idők alatt legnagyobb részt elpusztultak; de romjaik tanúságot tesznek elődeink munkásságáról és leleményességéről. Főként a tatárjárás alatt történt az országnak nagy pusztulása, mikor is a síkság kiterjedt zombékjai, mocsarai a bujdosó népnek természetes védelmet nyújtottak.

Később az ország föllendülésével s főként a műveltebb nyugottal való érintkezés folytán igen sok elszórt vízi művet építettek. E művek leginkább a víz eleven erejének ipari célokra való kihasználására szolgáltak. Számos adománylevél tesz tanúságot, hogy ez időben főként vízi malmokat építettek szép számmal. Ez időkből valók a tatai és ösküi mesterséges tavak. Tudomásunk van arról is, hogy a nagyobb folyókat termény-, fa- és sószállításra használták. A Duna pedig

Mátyás király koráig Európa főkereskedelmi útja volt, a mennyiben a keleti forgalmat a Duna közvetítésével bonyolították le.

Azonban a nemzet föllendülése az Anjouk és Hunyadiak alatt nem sokáig tartott. A bekövetkezett háborus világban s főként a jobbágyok elnyomása folytán a vízi művekre nem sok gondot fordítottak. Mindazonáltal törvényes intézkedések maradtak fenn még a hanyatlás korából is, melyek a vízi műveket védelmükbe veszik és a folyó-vizek és halászat tulajdonjogát megszüntetik.

A Hármaskönyv I-ső részének 24-ik cikkje a vizeket, folyamokat, halastavakat, vízfolyásokat, malmokat a birtokok tartozékainak mondja.

A Dunát, ezt a nagy közlekedési utat is, mely az országot derékban szeli át, mindinkább fölhasználták a háborut viselő felek s rajta fegyvereseket, tábort és élelmi szerkeket szállítottak.

Tudomásunk van arról is, hogy a vízművek építése még a török hódoltság alatt sem szünetelt s egyes basáknak, bégeknek adománylevelei ismeretesek malmokról és más vízi művekről.

Többször vált szükségessé a folyók megbolygatta területi és birtokviszonyok rendezése is. És ily célból a folyók egyes részeit szabályozták, itt-ott medreiket áthelyezték, töltéseket és árkokat készítettek.

Mindezen munkálatok, mindezen intézkedések, bár az akkori viszonyokhoz képest feltűnőek, mégis kisszerűek, csak igen szűk korlátok között mozgókat voltak. A folyók legnagyobb része jóformán természetes, ősi állapotában maradt meg s valami nagyobb, egységesebb munkálatokra a XVIII-ik századig gondolni sem lehetett. A nemzet szuverenitása szét volt forgácsolva, ereje a hadviselésben meggyöngyült. A török elleni harcok, a szabadsághért és a nemzeti önállásért vívott küzdelmek nem engedték meg a békés munkálkodást.

Vízi munkálatok a XVIII. századtól Széchenyi-ig.

Csak a XVIII. század elejével III. Károly király országlása alatt kezdődtek meg a jelentékenyebb vízszabályozások.

Mindenekelőtt elkészültek az országról az első katonai térképek, igaz, hogy csak a könnyebb hadviselés érdekében, de mégis a vizek állapotáról egységes átnézetet lehetett belőlük szerezni.

Majd a Maros, Tisza és Duna által közrefogott területen, melyet a törökök kiűzése után katonai kormányzás alá vettek, nagyobb szerű lecsapolási munkálatokat indítottak meg. A Temes- és Bégavölgy kiterjedt mocsarait műszakilag fölvezték, lecsapolásukról terveket készítettek. A munkálatok kivételét jórésztben közmunkával fogantatosították; bár a XVIII. század végéig az állam több mint 3 millió forintot készpénzben is áldozott e célra.

E közben némely nagyszabású, az ország több vidékét érdeklő csatornázási terveket is dolgoztak ki, melyeket az 1722-iki országgyűlés színe elé terjesztettek. Az 1723-ik évi 122-ik törvényezikk a hajózható folyóknak csatornákkal való összekötöttesére nézve tanulmányokat rendelt el.

E tanulmányokat azonban csak később, Mária Terézia királynő uralkodása alatt ejtették meg, mikor hollandi és francia mérnököket hívtak az országba, kik számos tervet dolgoztak ki a folyók szabályozására és a mocsarak kiszáritására. De a tervek közül csakis a Temes-Béga-mentieket fogantatosították.

1772-ben a Sárviz, Sió és Kapos mentén a vizek szabályozásával mintegy 156,000 hold föld ármentesítését kezdték meg, melyet később 1817-35-ben Beszédes József mérnök fejezett be s a négy vármegyét érintő

67
posvá
szántó
ügye
bizotts
viszon
ság el
és me
hajóza
melyb
alakul
szeti
gos é
müszá
eszköz
eredm
ügye
nem l
leg m
épitén
szegne
várnál
terveit
szített
törtém
fekteté
200,00
a esat
tartozó
ország
Francia
hasonl
Tolna
kanya
sát és
lapotát
Azonb
jelen
írói és
zetet
kára.
lázás
ország
alapjai
jelez t
élet éb
maguk
tük a
nemzet
jóllet t
kicsiny
hogy a
gunk,
gulásna
közöke
föld re
Hiszen
Tisza é
mely
keves
delmet
rait kis
jét has
koznak
boldogu
Széche
közgaz
tak oly
korolt
kének
galmair
Ig
kében
között
mes pa
kanyar
az egés
képezte

posványos területek dusan termő rétekké és szántókká váltak.

E munkálatokon kívül a folyamhajózás ügye is lendületet vett. Előbb egy udvari bizottságot állított föl a kormány a hajózási viszonyok tanulmányozására; majd e bizottság előterjesztése alapján 1783-ban a Duna és mellékfolyóinak állandó felügyeletére két hajózási osztály-igazgatóságot szerveztek melyből később a kir. hajózási igazgatóság alakult. Ez igazgatóság 1778-ban az építészeti osztálylyal egyesült és mint kir. országos építkezési főigazgatóság vezette az ország műszaki ügyeit.

Igaz, hogy a rendelkezésre álló csekély eszközökkel e műszaki hatóság nem sok eredményt tudott felmutatni; de a hajózás ügye napirendre került s a közzállalkozás nem késejt lendületet adni neki.

Igy történt, hogy 1794-ben egy előzőleg megalakult részvénytársaság megkezdte építeni a Ferenc-esatornát, mely Monostorszegnél indul ki a Dunából és Bács-Földvárnál torkollik a Tiszába. E hajózó esatorna terveit Kiss József és Gábor mérnökök készítették és a társulat a munkálatnak 1801-ben történt befejezéseig 4 millió váltó forintot fektetett bele, mely összeghez az állam 200,000 frtnyi kölcsönrel járult.

Nagy dolog is volt ebben az időben ez a esatorna, mely Európában az elsők közé tartozik; megelőztük vele Angliát és Németországot s csak Hollandiában, Olasz- és Franciaországban építettek előzőleg hozzá hasonlót.

Az 1820. és 21-ik esztendőben Pest-, Tolna-, Baranya és Bácsmegyékben a Duna kanyargásait átvágták, hogy a folyó jégjárását és a hajózó utat ily módon megjavítsák.

Mind e munkálatok az ország belső állapotának némi megszilárdulását mutatják. Azonban a nemzet igazi föllendülése csak a jelen század elején történt meg. Hatalmas irói és szónoki tehetségek rázták fel a nemzetet bágyadságából és serkentették munkára. Az állami élet minden terén egyszerre lázas tevékenység mutatkozik s az 1825-iki országgyűlés, melyen a nemzeti újjáalakulás alapjait vetették meg, nagy forduló pontot jelez történelmünkben.

Széchenyi kora.

Mig az írók és művészek a szellemi élet ébrentartását és fejlesztését tüzték ki maguk elé célul, addig az államférfiuk, köztük a lángelkű Széchenyi, belátta, hogy a nemzetet nagygyá, erőssé csak az anyagi jólét teheti és hogy szegény ország csak kiesínyes tevékenységre képes. Érezte, tudta, hogy a haza, földje a mi erőnk, gazdagságunk, hogy kiapadhatatlan forrása a boldogulásnak és hogy könnyű megtalálni az eszközöket és módokat, melyek segítségével a föld rejtett kincsait napvilágra lehet hozni. Hiszen az az óriási síkság, melyet a Duna, Tisza és nagy mellékfolyóinak vize öntöz s mely akkor nagy részben csak moesár és kevés hasznu pusztaság volt, bőséges jövedelmet ad, ha folyóit szabályozzuk, moesaraikat kiszáritjuk s a vizek termékenyítő erejét hasznosítjuk. És e folyók ingyen kínálkoznak a közlekedés eszközeül. Az anyagi boldogulás e nagy eszméi nyilatkoztak meg Széchenyiben s csakhamar ő lett, a magyar közgazdasági élet középpontja. És bár voltak olyan munkálatok is, melyekre nem gyakorolt közvetlen befolyást, mégis az ő lelkiének bélyegét találjuk e kor vízügyi mozgalmain.

Igy létesült 1832-ben a hajózás érdekében a felső Dunán Dévény és Guta között 1,275,000 frtnyi befektetéssel terjedelmes partszabályozás. A Közép-Duna hirtelen kanyarulatait átmetszésekkel javították és az egész Dunát Dévénytől Péterváradig térképezték, műszakilag felvették, mely munkálatok 1833-ban értek véget. Eppen ugy még megelőzőleg 1820-ban, a Körös és Berettyó vízvidékéről készültek műszaki térképek.

Beszédes hírneves mérnök tervei nyomán 1835-ben kezdék meg a Fehér-Körös rendezését és a József nádor esatorna építését, mely a vidék malomiparának kiváló lendületet adott.

A Dunának 1838-iki jeges árvize, mely Buda és Pest városok nagy romlását okozta, volt azonban legnagyobb hatással a folyamszabályozások ügyére. Vízügyi irodalmunkban élénk mozgalom indult meg, tervek készültek a folyók vízjárásának megjavítására és a törvényhozás az 1840. évi X. törvényekben kimondotta az állam költségviselési kötelezettségét a közérdekű folyók szabályozására.

E határozat igen nagy jelentőségű és vízműépítésünk történetében kiváló mozzanatot képez; mert a széthúzó és külön érdekeket szolgáló helyi hatóságok kezéből kiveszik a közérdekű folyamok szabályozásának ügyét és lehetővé teszi a folyók járásának egységes terv szerint való megjavítását.

E törvényhozási intézkedésből kifolyólag 1842. év decz. 5-én összeült országos bizottság a Duna, Vág, Tisza, Száva és Kulpa szabályozására vonatkozólag a hajózás érdekében több nevezetesen közérdekű munka elrendelését javasolta az országgyűlésnek és kiviteltükre 10 millió forintot irányzott elő.

Es bár e tervezetek a törvényhozás aggodalmait nem kerültek egyelőre kivétel alá és csak kisebb helyi javításokat fogantatosítottak, mégis a Tisza völgyén Széchenyi buzgólkodása folytán csakhamar megindultak a nagyszabású ármentesítő munkálatok.

Es itt helyén való fölemlíteni Vásárhelyi Pál kitűnő magyar mérnök nevét, ki mint országos hajózási igazgató mérnök eddig is tevékeny részt vett az ország műszaki munkálatában. Széchenyi mérnököt keresett, ki eszméit megértse, tervbe öntse és kiviteltükre a módokat megállapítsa és e mérnököt Vásárhelyiben találta meg. Vásárhelyi részt vett a fővárosi lánczid előkészítő munkálatában, a Duna és Tisza térképezésében, a Vaskapu szikláinak robbantásában, az aldunai Széchenyi-ut építésében stb. És most, hogy a Tisza nagy ártereit Széchenyi a kultúra számára megnyerni óhajotta, e terv elkészítésére és keresztülvitelére is Vásárhelyit választotta.

Vásárhelyi 1845-ben kapta megbízatását és a tervek az előzetes felvételek alapján csakhamar elkészültek, úgy hogy ez alapon a tiszavölgyi érdekelttség a társulást még ez évben kimondhatta és 1846. január 10-én Széchenyi, mint kinevezett királyi biztos a „Tiszavölgyi Társulat”-ot megalakíthatta.

E társulatnak 1846-ban 550,000 frtnyi összeg állott rendelkezésére és az első sorban megalakítandó 8 ármentesítő szakasz működési körébe 1,671,219 magyar holdnyi területet vontak be. A munkálatokhoz e terület minden holdja után 2 frt 21¹/₂ krtól 13 frt 42 krig változó hozzájárulást mondtak ki, úgy hogy a töltések elkészítésére 7,426,054 frt 06 krt irányoztak elő. Ez összeg kizárólag az ármentesítés céljaira volt fordítható, mert a Tisza medrének szabályozását, mely főként a kanyarulatok átmetszéséből állott, az állam vállalta magára.

A tervek hosszabb megvitatása után 1846-ban T. Dob mellett, az Urkomi magaslathalál a ma is ugynevezett Széchenyi-gáttal a munkálatokat tényleg megkezdették és sikerrel folytattak, de az 1848-iki szabadságharc csakhamar megakasztotta a társulat tevékenységét. 1849-ig mégis elvégeztek

352,538 köb-öl töltést, 62,376 köb-öl átvágást, összesen 687,921 frtnyi értékben.

A szabadságharc kitöréseig még csak egy nevezetesebb mozzanat történt a vízi ügyek terén és ez az, hogy az 1847/s-iki évi III. törvényezikk a vízi ügyek állami ellátását a közmunka- és közlekedésügyi miniszter tárczája keretébe utalta.

A szabadságharc leveretése után a Tisza-szabályozás ügye rövid ideig szünetelt ugyan, de az érdekeltek jelesoi tudatára ébredtek annak, hogy az ármentesítésekkel az elnyomatás korában is a nemzeti ügyet szolgálják és azért csakhamar kiváló tevékenységet fejtettek ki ezen a téren. A Tiszavölgyi társulat a tiszamenti birtokosoknak gyűlö helye, összekapcsolója lett s munkálkodásukat maga az akkori kormányhatalom is, mely egyéb nemzeti törekvéseket elfojtott, melegen pártolta. Ő Felsége az 1850. évi jun. 16-án kelt nyílt parancsával a tiszai ármentesítések és szabályozások ügyét rendezte oly módon, hogy a vezetést teljesen az állam kezébe tette le és hathatós állami segílyt engedélyezett a társulatnak. Ez intézkedés főbb pontjai a következők:

1. Az állam a társulatok 400,000 frtnyi kölcsönét a bankoknak megfizette és így azt állami előleggé változtatta.

2. 5 éven keresztül évenként további 100,000 frt előleget biztosított oly módon, hogy a birtokosok a teljesen mentesített terület minden holdja után 1 frtot fizessenek vissza. Ezen visszafizetett összegek újból felhasználhatók voltak.

3. A folyó medrének szabályozását, jelesül az átmetszések létesítését az állam saját terhére vállalta el.

4. A műszaki és adminisztratív szolgálát költségeit szintén az állam vállalta magára. E nyílt parancs megalakította még a tiszaszabályozási bizottságot is.

A szabályozási tervek és kölcsön-ügyek megállapítása után a munkálatokhoz hozzáfogtak. 1867-ig 18 társulat alakult meg és 827,458 magyar hold területet vontak ki az árvizek előntései alól. A társulatok 1115,616 km. hosszúságú töltést építettek, melybe mintegy 23 millió forintot fektettek be. Az állam pedig ugyancsak 1867-ik mintegy 4 millió költséggel 105 átvágást létesített a Tiszán, mi által a folyó hosszát 461 km.-rel rövidítette meg.

Ugyanez időben nagyobb költséget fordítottak már a Szamos, Bodrog és a Körösök medrének rendezésére is, bár e szabályozások jelentékeny részét közmunkával fogantatosították.

A kiegyezéstől napjainkig.

Midőn az 1867-ik esztendő visszaállította önállóságunkat és alkotmányunkat, a bilincseiből felszabadult nemzet egyszerre akarta elvégezni mindazt, mit hosszú idők mulasztásai bevégzetlenül, vagy épen megkezdetlenül hagytak. A vízrendezés, ármentesítés, vízhasznosítás érdekében nagyszabású terveket dolgoztak ki s a törvényhozás az 1871. évi XXXIX. és XL. törvényezikkekben az ármentesítések és belvízrendezések ügyében fontos határozatokat hozott.

E törvények más, később hozottakkal együtt megszabják az ármentesítő társulatok közigazgatását, szabályozzák pénzügyi viszonyait s kiutalják azon költségeket, melyekkel az állam a munkálatokhoz hozzájárul. Azonban az állam nemcsak a meder rendezésére áldozott tetemes költséget, hanem az egyes társulatoknak is kiváló segílyt nyújtott s ez által lehetővé tette, hogy az ármentesítéseket az egész Tisza hosszában, a Bodrog, Körös-Berettyó, Maros, Temes folyók mentén, a Duna mellékén, a Ván, Rába és Sió-Kapos völgyében szakadatlan lánczolatban végrehajtották. Így az 1895. év végéig különböző társulatok mintegy 6,000,000

kat. hold területet hódítottak el a víztől a mezőgazdaság számára. Kétségkívül csak nagy áldozatok és hosszas, sokszor keserű tapasztalat árán érték el a társulatok az eredményt. Az 1876., 1879., 1881. és 1888-iki árvizek rombolásai s főként Szegednek 1879-ben történt elpusztulása kiváló utmutatást adtak a töltések miként való készítésére és fentartására nézve. Ily módon sikerült az egész tiszamenti töltéseket oly karba hozni, hogy azok az 1895-iki árvizet, melynek magassága a Tisza alsó részén minden eddigit fölülmúlt, — leszámítva néhány, aránylag kis jelentőségű töltésszakadást, — minden veszedelem nélkül kiállottak.

1875-től 1895-ig az ármentesítő társulatok mintegy 100 millió forint befektetést tettek; ez összegben nemcsak a töltések építési, hanem a belvizek levezetési költségei is benne vannak. Az összegből mintegy 25 millió forintot az állam adott segélyképen a társulatoknak.

De az állam ezenkivel főként 1870. óta a folyók szabályozása, nevezetesen a medrek megjavítása céljából még igen jelentékeny összegeket áldozott. A következő összeállítás fogalmat ad az állam teljesítette nagyobb szabású munkálatok költségeiről.

Az állam által 1867—1894-ig létesített munkálatok költségei következők:

Dunán	35.0	millió
Tiszán	22.6	"
Körösökön	6.3	"
Temes-Béga	0.5	"
Maroson	0.3	"
Bodrogon	0.5	"
Dráván	2.0	"
Száván	0.8	"
Kulpán	0.1	"
Ferencz-esatornán	0.2	"
Egyéb folyókon	1.7	"
Kezelési és fentartási költségek	8.4	"
Összesen	78.4	millió

Ez állami munkálatok költségei között nem szerepelnek azok az összegek, melyeket az aldunai zuhatagok szabályozására fordítottak, mely a Dunát megnyitja a világkereskedelem számára és fővárosunkat, országunk szívét a tengerrel is kapcsolatba hozza.

Az állami tevékenységben a vízépítkezés terén különben újabb időben, midőn a közvagyonosodás nagyot haladt előre s főként mióta pénzügyi viszonyaink egyensúlya helyreállott, nevezetes mozzanatok történtek. A törvényhozás, belátva, hogy kiesnyes eszközökkel csak kis célok érhetők el, egyszerre tetemes összegeket adott a folyók szabályozására. Így az 1885. évi VIII-ik t.-cz.-ben a Felső-Duna Dévény-Radvány közti szakaszának megjavítására 12 év alatt felhasználandó 17 millió forintot, az 1888. évi XXVI., az az 1892. évi XXXII-ik és az 1895. évi XVI. törvényekben az aldunai zuhatagok szabályozására összesen 18.6 milliót, az 1894. évi III. t.-cz.-ben a Tisza s Bodrog medrének rendezésére és a Ferencz-esatorna torkolatának áthelyezésére 12 év alatt felhasználandó 17 millió forintot s végül az 1895. évi XLVIII. t.-cz.-ben a Közép-Duna és egyes mellékfolyói megjavítására 11 év alatt felhasználandó 54.380,008 forintot engedélyezett a törvényhozás.

De évenként az állam a folyóvizek felügyeletére, valamint a kész művek fentartására is a földmívelésügyi minisztérium, tárczája keretében mintegy 4—500,000 forintot fordít.

Az ármentesítéseken és a folyamok szabályozásán kívül az országban igen nagy fontosságú munkálatok történtek a belvizek levezetése, a lecsapolások, a patakok szabályozása, az alagesővezések és rétöntözés, valamint a víz eleven erejének ipari felhasználása céljából.

A belvizek levezetését még az ármentesítő társulatok kezdték meg s legtöbbszörre, — különösen 1876 óta — a társulás az ármentesítést és belvizlevezetést összekapcsolja. Ily célból számos esatornát, szilipet, szifont és gőzszivattyút készítettek, mely utóbbiak arra szolgálnak, hogy még a folyók magas vizállása mellett is a belvizek a töltésen át levezethetők legyenek. E nagy gőzszivattyúk, melyek közül 20 évvel ezelőtt egy sem létezett, mintegy 4000 lóerővel dolgoznak. Jelenleg még mintegy 4000 lóerőre tervezett újabb szivattyu-telepeket állítanak fel.

A mocsarak kiszáritása, az alagesővezés, a rétöntözés, valamint a hegyi patakok szabályozása, — bár régebben is történtek ilyfajta munkálatok, — csak újabb lendült fel igazán, midőn a nemzetben az állam támogatása folytán a talajjavítások iránt egyre fokozottabb hajlandóság mutatkozik. Főként az öntözés hivatott igen fontos szerepre hazánkban, hol a mélyen fekvő sík területek s az iszapdus folyók szinte kínálkoznak, hogy a termelés e hatalmas eszközét hasznunkra fordítsuk. Egyik ily nagyobb szabású öntöző esatorna a 400,000 frttal készült „Mezőhegyesi élővizesatorna”, mely a mezőhegyesi cukorgyárnak vízzel való ellátására s a mélyebben fekvő területek öntözésére szolgál. Tervben vannak még a nagyobb munkálatok közül: az arad-csanádi öntöző esatorna, mely a Maros és Körösök közötti sík területre vezetne 20,000 hold öntözése céljából vizet és a Hortobágy öntözése, mely egy eddig kevés hasznu, vízben szegény terület ténne dusan termővé.

Az újabb időben 1880—95-ig terjedő talajjavítási munkálatokról némi fogalmat ad a következő összeállítás:

1. Lecsapolást végeztek	502	ezer holdon
2. Alagesővezést	23	" "
3. Öntözést	20	" "
Összesen	545	ezer holdon.

Ez összeg jóformán csak az egyes birtokosok által végrehajtott munkálatokat tartalmazza s ezenkívül az egyes vízhasznosító és talajjavító társulatok még igen kiterjedt munkálatokat hajtottak végre.

A mi a víz eleven erejének ipari felhasználását illeti, ugy ezen a téren a régebbi, valamint az újabb idők munkássága egyaránt tevékeny részt vett. Az országban mintegy 30 ezer vízi mű van, melyeknek műszaki felügyeletét, valamint az előforduló vízrendőri kihágások műszaki elbírálását állami közegek végzik.

A vízműépítéssel kapcsolatosan fejlődött ki újabb az országos halászati és az országos közegészségügyi szolgálat is, melyek, bár nem régen létesültek, már is jelentékeny tevékenységet fejtettek ki.

Végül meg kell említenünk a törvényhozásnak két nevezetes intézkedését, melyek a vízi ügyekre igen fontos befolyást gyakoroltak.

Egyik az 1885-ik évi XXIII. törvény-cikk, mely a magyar vízi jogot szabályozza. E törvény a régi, feudális felfogással szemben a folyó vizeket egész általánosságban közvagyonnak mondja ki. Így tehát a vízhasznosítását, a vízi művek létesítését az urbéri jogok korlátaiból felszabadítja s lehetővé teszi bárkinek, hogy a víznyújtotta ipari és mezőgazdasági javakat bizonyos módokat szerint felhasználhassa. Azonkívül a törvény megszabja a vízrendőri és a vízi építkezésekre vonatkozó eljárásokat, rendezi és összefoglalja a vízi társulatok jogait és hatáskörét, de kiterjed az adminisztráció részleteire is.

Másik az 1889-ik évi XVIII. törvény-cikk, mely a földmívelésügyi minisztérium kebelében szervezi a vízügyi állami szolgál-

lat ellátását és a melynek alapján felállítható volt ezen minisztériumnak V-ik főosztálya a vízi ügyek állami adminisztrációja részére és az országos vízépítészeti és talajjavító hivatal magában foglalja a dunai, tiszai vízépítészeti és kulturmérnöki osztályokat, valamint az országos halászati felügyelőséget és a közegészségügyi mérnöki szolgálatot. A folyamszabályozási munkálatok ellátására 8 vízépítészeti kerületi felügyelő és 16 folyammérnöki hivatal működik. A talajjavító munkálatokat 3 kerületi felügyelő és 11 kulturmérnöki hivatal végzi. Az ármentesítő, belvizrendező, lecsapoló, öntöző stb. társulatok a földmívelési minisztérium fenhatósága alá vannak beosztva s a minisztérium ellenőrző hatalmát fölöttük megbízottai által gyakorolja. Ezenkívül a tiszamenti társulatok az u. n. Tiszavölgyi Társulat központi bizottsága alatt is állanak, mely bizottság a tiszai társulatok közös ügyeit s főként a pénzügyiakat intézi el. Az ármentesítő társulatok száma 1893-ben 53 volt, a vízhasználati, lecsapoló és belvizrendező társulatok száma pedig 88.

Igy tehát jelenleg igen kiterjedt adminisztratív és műszaki tisztviselői kar intézi az ország vízi ügyeit s hatalmas anyagi és szellemi tőke áll rendelkezésre a folyók szabályozása, az ármentesítések, a vizek hasznosítása, a talaj megjavítása céljából.

Ily erővel, ily nagy eszközökkel sikerült igazán birtokba venni a haza földjét, melyre őseink ezer év előtt megtelepedtek.

S míg a nagy ősök minden talpalattnyi helyet e hazában vérről hódítottak meg, az utódok egy második hódításért verejtéket áldoztak.

Ezt a verejtéket mutatja be az ezredéves kiállítás vízműépítési csarnoka.

A folyamszabályozás és ármentesítés mellett a gazdákat kiválóan érdekli, mert vele mindennapi foglalkozása körében folytonosan érintkezik.

A kulturmérnöki intézmény.

A kulturmérnökség Magyarországon 1877—79-ben keletkezett a földmívelésügyi minisztérium kebelében, azon kizárólagos feladattal, hogy a mérnöki talajjavításokat (lecsapolás, alagesővezés, öntözés) terjessze, illetve azokat magánosok, társulatok vagy községek részére megterveze és létesítésüket, valamint fentartásukat műszaki vezetése és ellenőrzése által támogassa. Ezen célra gazdasági ismeretekkel bíró okleveles mérnökök vétettek föl, a kik e tárgy iránt különös vonzalommal bírtak és a speciális szakismeretet tanulmányozás, gyakorlati működés és külföldi tanulmányutak által mihamarább elsajátították. A mérnökök mellé a munkálatok részletes kivitelének vezetése és ellenőrzése céljából katonai műszaki allisztekből válogatott munkavezetők alkalmaztattak, a kik a téli hónapokat külön e célra alkotott vízmesteri iskolában töltötték s ott elméleti oktatásban részesülvén, vízmesteri oklevelet nyertek. A kulturmérnökök díjazása és költségei az állam költségére estek, míg a vízmester díjazását és költségeit az illető érdekelt birtokosok tartoztak viselni. Ezen szervezet mellett, miután annak és a munkáknak megismeretése és felkarolása a gazdák körében gyorsan haladt, a talajjavítási munkálatok is rohamos elterjedésnek örvendtek és ahhoz képest a mérnöki és vízmesteri személyzet is folytonosan és fokozatosan szaporított. Ebből aztán egyes vidékenként külön csoportok — kerületi kulturmérnöki hivatalok — keletkeztek megfelelő önálló hatáskörrel, azonban a központi irányítás és ellenőrzés megtartása mellett.

A talajjavítási munkálatokon kívül csakhamar szükségessé vált a kulturmérnökök másnemű igénybevétele is, nevezetesen

a vízjogi kérdésekben mint hatósági szakértők nélkülözhetleneké lettek és az 1885. évben hozott új vízjogi törvény már egyenesen ki is mondta, hogy a kulturmérnöki hivatalok hatósági szakértői minőségben alkalmazandók és körülírta azoknak hatáskörét, feladatát s a közigazgatási hatóságokhoz való viszonyát. Ezen intézkedés által a kulturmérnökök munkájának legalább is fele a vízjogi törvény végrehajtása körüli teendőkre vétetett igénybe s így a talajjavítási munkálatok iránt kifejlődött kereslet a mérnököknek folytonos szaporítását még fokozta.

Ma már a kerületi kulturmérnöki hivatalok száma 11, a mérnöki létszám pedig 54, de tervbe van véve a szükséglethez képest emelni a hivatalok számát 15-re, a mérnöki létszámot pedig szintén a mutatózó szükséglet szerint szaporítani.

Egy-egy kulturmérnöki terület kiterjedése 15,000—30,000 négyzetkilométer, ezen területen 4—5 mérnök és 8—10 vízmester van elfoglalva.

A külső hivatalok számának és feladatának szaporodásával megnövekedett a központi szolgáltnak, az országos kulturmérnöki hivatalnak teendője is, mert ennek feladata volt a külső mérnöki hivatalok irányítása és ellenőrzése mellett az új vízjogi törvényt és rendeleteket előkészíteni, valamint a törvény életbe lépte után, a miniszterhez felkerült ügyekben a miniszternek műszaki véleményt és tanácsot adni. Ezen feladatot ma már a kulturmérnöki osztály főnökén kívül 3 beosztott kerületi felügyelő végezi, megfelelő irodai személyzettel kiegészítve.

Mint különös ága a vízépítkezésnek, a halászat is felkaroltatott a kulturmérnöki intézmény által, a mennyiben egyik mérnök ebben speciális tapasztalatokat és ismereteket szerezvén, mint halászati felügyelő összes tevékenységét a halászati berendezések tervezése és építésére, valamint halászati társulatok alakítására és a halászati törvény végrehajtására fordította. E téren is mindinkább fejlődővén a munkakör, ma már a halászati felügyelőn kívül 1 mérnököt és 3 halászmestert foglalkoztat.

A városi és községi vízvezetékek, csatornázásoknak tanulmányozása, tervezése, elbírálása és ellenőrzése szintén a kulturmérnöki feladatokhoz esatoltatott és ezen célra a kulturmérnökség kebelében egy külön osztály az egészségügyi mérnöki szolgálat szervezetet. Ezen osztály, miután gépészmérnökökből áll, egyúttal végzi a vízépítkezéseknél alkalmazásba jövő szivattyutelepek gépészeti részének elbírálását, esetleg tervezését is. Ugyanekkor ezen szolgálat biztatott meg azzal, hogy artézi kútforrások ügyében a miniszternek rendelete alapján a közönség részére mérnöki véleményt és költségelőirányzatot adjon, sőt két állami fürő-garnitúra segélyével artézi kútforrásokat is végeztessen.

A vízműépítési csarnok, mint említők, egyike a legszebbeknek és legérdekesebbeknek. Mindjárt a bejáratnál szemben áll a vízműépítéset allegorizáló szép szoborcsoportozat; a falakon pedig a Duna és Tisza folyók mentéről készített nagyméretű szép festmények, a melyek hű képét adják e vidékeknek még azok számára is, a kiknek nem volt alkalmuk e sokszor vadregényes vidékeket látni.

A csarnok főrészt, a mely két nagy szárnyból áll a teljesített szabályozási és ármentesítési munkálatok térképei a főbb technikai művek domborzati mintái és képei tárják a szemlélő elé. Ez a kiállítás egészében feltűnteti kicsinyben azokat a nagy eszközöket és munkákat, a melyek a vízműépítés terén eddig felhasználtattak. A kiállított tárgyak egyébként az egyes vizitársulatok szerint vannak csoportosítva és két fősz-

tályba u. m. a Dunát és a Tiszát érdeklőre van elrendezve.

Az egész kiállítást egyébként a szakszerűség és érdekesség mellett kiváló ízlés és esin ékesíti.

SZŐLŐSZET, KERTÉSZET.

Rovatvezető: Angyal Dezső.

A jégverte szőlők kezeléséről.

A mult napok kegyetlen jégverései az ország számos helyén letarolták a dusnak ígérkező termést. Sok gazda tehetetlenül áll szőlője romjai felett, nem tudván, mit kezdjen vele; sok ismét habozva lát munkájához, mert nem biztos abban, hogy helyes-e az, a mit cselekszik. Ezeknek óhajtának az alábbiakban némi utmutatást nyújtani, midőn röviden összefoglalom azon teendőket, a melyeket ebben a súlyos esetben követni tanácsos:

1. Mindenekelőtt nem kell a jégverés után azonnal nekiállni a metszésnek, hanem csak 5—6 nap után, a midőn a tényleges kár és ebből folyólag a teendő intézkedés határozottan megállapítható.

2. Most, midőn az egész tenyészeti időszak jóformán már csak két hónapig tart és így az előtörő új hajtásoknak a kellő megérésére rövid idejük van, nem volna tanácsos az egész szőlőt újra megmetszeni, mivel nemcsak a hajtások, hanem maga a szőlőtöke is sokat szenvedne a tél hidegétől, de részint nem volna helyes a tökéket egészen magukra hagyni, mivel ez esetben megint sok apró, esenevész hajtást hoznának, a melyek egyáltalában nem érnek meg és így a tél folyamán pusztulnának el.

3. Mint az egres vagy Mártonszőlő is eléggé mutatja, a termőhajtásokba a jövő évi termés július hó vége felé rakodik le. Ebből folyólag el kell készülni arra, hogy a jövő év folyamán sok fajtánál aránylag kevés termés- és sok meddő hajtással lesz dolgunk. Ez tehát már maga is elég ok volna arra, hogy ellentmondjon annak, miképp a jégverte szőlőket most újra metszük, mert meddő és éretlen hajtásokat nyernénk.

4. A szakszerű eljárás tehát az fog lenni, hogy megtartunk az ideifából annyit, a mennyi megtartható és előkészítsük a termőszőlőket a jövő évi metszéshez. Eppen e miatt figyelemmel kell lenni a gyakorolt művelésmódra, mert az szabja elénk a követendő szabályokat. És éppen ilyen jégverések után fogjuk beigazolni látni, hogy aránylag a rövid művelésmódok azok, a melyek a csapást leghamarább kiheverik, különösen akkor, ha a fajták olyanok, hogy a tökefejből magából előtörő hajtások is gyakran hoznak termést vagy ez az alsó szemekbe is lerakodik, mint pl. a Szlankamenkánál, kék Kadarkánál, Kövidinkánál és ezekhez hasonlóknál.

5. Ez időtájt a hajtások alsó része már többnyire kivan érve a jégverés zömét különben is felfogták a felső részek és így — sok esetben — azok a szemek, a melyekre a jövő évi metszésnél szükségük lesz, ép állapotban vannak meg, vagy pár sebbel megmenekültek. Ez esetben a kopasz-fej, rövid- és hosszú csapos, nemkülönben a cseresapós és alacsony czombművelésnél még nincsen minden elveszve, mert ha az összetört hajtásokat úgy metszük meg, hogy azok a szemek, a melyekre a jövő évi metszésnél szükségünk lesz, nyugvóállapotban maradnak ezután is, úgy hogy ha nem is lesz rendes termés, de mindenesetre — tekintettel a fenforgó körülményekre — kielégítő fog lenni. A metszést tehát a jelen esetben úgy fogjuk megejteni, hogy a szük-

séges számú szemek felett legalább is még-egyszer annyit meghagyunk, mert ismeretes növényélettani törvény az, hogy a tápláló nedvek mindenkor a végek felé áramlanak a legerősebben és így azok fognak kihajtani, az alsók pedig alva maradnak. Ha a termés teljesen tönkre ment, lemetszük a fürtöket, ha ellenben találhatók ép bogyók, vagy billingek, úgy csak a sérült részeket kell eltávolítani. Ha a jégzemek némelyike a bogyót érte, de azt szét nem zúzta, ez esetben ez megfog ugyan érni, de az ütés helyén izetlen, gyakran kemény marad, a mi a nyereendő bor jóságát lényegesen befolyásolja. Eppen e miatt lesz indokolt ilyen helyeken szüret alkalmával a szemelést alkalmazni; mert ez által tetemesen jobb és egyenletesebb borunk lesz, mintha ezt nem tettük volna. Ott, a hol asztali szőlő termeltek és a fürtök csak részben szenvedtek, a szemelés szinte indokolt; mert a sérült részek eltávolításával a megmaradó bogyók szebbé, nagyobbá fejlődnek és így nagyobb ár érhető el, mintha ezt közvetlenül a piacra-vitel előtt végeznénk.

6. Habár a meghagyott és visszametszett hajtásokon a levelek összevannak is ronesolva, azokat nem volna tanácsos eltávolítani, amennyiben, ha mindjárt nem funkcionálnak is, mégis elősegítik a tövükben lévő szemek fejlődését. Később, midőn a vesszők végein új hajtások fejlődnek és nagyobb számban hónaljajtások tűnnek elő, ezeket úgy kell kezelni, hogy a felső, tehát legerősebb hajtásokat hozzákötjük a karóhoz; ha egy-egy vesszőn egynél több fejlődött volna, azt a 3—4 levélnél bekurtítjuk, mire szeptember vége felé a meghagyott hajtásokat szinte visszacsontkazzuk, hogy azok a lehetőségig kiérjenek és a töke rendes időben fejezhesse be tenyészését. A hónaljajtásokat egyáltalában nem szabad eltávolítani, hanem ezeket is a 2—3 levélnél kell bekurtítani; mert ezek hivatvák első sorban is a tönkre ment leveleket pótolni.

7. A hosszú vagyis szálvesszős művelési módoknál, a minő pl. a Guyot és a karikás művelés mód akképp kell eljárni, hogy ha a szálvessző termése teljesen tönkre ment volna, először is ezt kell tőben eltávolítani, utána pedig a tökét úgy megmetszeni, hogy azt a jövő évi metszéshez előkészítsük. Mivel pedig a legtöbb esetben a jövő évben szálvessző nem lesz hagyható, ennél fogva oda kell törekednünk, hogy a tökét abba az állapotba hozzuk, a melyben akkor volt, midőn a szálvesszős művelésmódra áttértünk, vagyis a szükséges számú csapok biztosításáról kell gondoskodnunk, a melyeken előjövő hajtásokat épp úgy gondozzuk, valamint azt fentebb a tökefejre mivel szőlőknél eléggé részleteztem, miért is e helyen még csak azt tartom szükségesnek hozzáadni, hogy ha a hajtásokon elkésett fürtök jelentkeznének, azokat el kell távolítani; mert a nélkül, hogy valamire használhatók lennének, a töke ugyanis megesáppant erejét haszon nélkül fogyasztják.

8. A lugasok öreg fája szinte sokat szenved a jégtől; a hol egy darab éri, ott sebtámad, mely nehezen heged be, a miért is ezélszerű az öreg összeroncsolt karokat eltávolítani, vagyis a tökét a lehetőségig megújítani annál is inkább, mert a telet különben is nehezen huzza ki, hanem rendszeren elhal.

9. A vesszőtermelés céljából alapított amerikai telepeknél szinte csak arra szorítkozhatunk, hogy a töke erejét egy részről a lehetőségig kiméljük; másrésztől ismét a jövő évi metszéshez kellőleg előkészítsük. Eppen e miatt az idej jégverte vesszők használhatóságáról le kell mondanunk; mert azok más egyébre nem valók, mint tüzelésre. Metszük meg ennél fogva azokat úgy, hogy mintegy méter hosszú vesszők maradjanak, az előtörő hajtásokat pedig szeptember hó folyamán egy sarlóval csontkazzuk vissza, hogy

fájuk a lehetőségig megérjen. A jövő tavaszi metszésnél pedig még a rendesnél is rövidebbre metszendők, hogy lehetőleg a tőkefejből fakadjanak ki az új hajtások.

10. A szőlőajtványok, a melyeket még némileg a fölhalmozott föld védett, szenvedtek aránylag a legkevesebbet, mert maga az ojtás helye és felette pár szem sértetlenül maradt. Ezeket sem kell magukra hagyni, hanem a földfeletti második-harmadik szemre megmetszeni, hogy az alsók továbbra is alva maradjanak; mert ültetésnél különben is ezekre fog csak szükség lenni, nem baj tehát, ha a földből kiálló vesszőrészt a jég összesértette is. Ily előhaladott évszakban éppen nem volna helyes a metszést úgy végezni, mint az ültetés alkalmával, vagyis 1-2 szemre; mert az előtörő gyenge hajtásoknak nem volna már idejük kiérni, minnek következtében elpusztulnának.

11. Nehogy a jégverés által különben is megengített szőlők még többet szenvedjenek: a peronoszpóra ellen való permetezést ezután sem kell elmulasztani, épp úgy, még a rendesnél is jobban be kell azokat telre fedni és veszteségeik gyors kipótlása végett nagyon helyén fog lenni azok megtrágyázása. Mivel pedig a jégverte vesszők szaporításra, tehát döntés, hajtás, ojtás és ültetésre egyáltalában nem alkalmasok, ennél fogva bátran a tőkén hagyhatók tavaszig, a mi által a nagy havak alkalmával beálló alsó szemek kipállásának némileg eleje vétetik.

12. Végül pedig az idejé jégverésekből vonjunk le két tanuságot a jövőre nézve. Az egyik az, hogy a hajtások visszacsönkázásával ne siessünk, hadd fejlődjenek azok a legfelső kétesen is túl, ha egy bizonyos magasságot meghaladtak visszafelhajolnak és a tőke felett ernyőt képezve a jeget jó részben felfogják és védelmük alatt a termés és vesszők kevesebbet szenvednek, mintha azokat korán eltávolítjuk. A másik tanulság pedig az: bizsitsuk szőlőnk a jégverések ellen. Jól tudom, hogy ez költséges dolog, hogy sok hereze-hurezával van összekötve, de ilyen óriási csapások alkalmával, aminő az idén is sok viruló szőlővidéket sújtott; a befektetett tőke nagyon jól fog kamatozni.

Angyal Dezső.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hutya Ferencz.

Juhok tömeges pusztulása a végbélben át ejtett szurások következtében.

× Tapasztalásból tudom, hogy számos juhtulajdonos van olyan, a ki ha juhállományának egy részé el is pusztul, azt szakértő állatorvossal nem közli, hanem az elhullás okának megállapítását egyszerűen a számadó juhászra bizza s megelégszik azzal, hogy a juhász az elpusztult juhok bőrrel beszámol. Pedig nem ritkán valamely ragadós betegség lehet ennek oka., mely megfelelő intézkedést igényel, vagy pedig éppen a juhász vagy valamely bojtárja is lehet a baj okozója s e miatt ezerszerű a betegség okát mindig szakértővel konstatáltatni.

Hogy a juhások is képesek ravaszsgal a juhokat oly módon pusztítani, hogy a halált okozó betegség megállapítása még az eljáró szakértő részéről is nagy gondot és tüzetes utánjárást igényel, azt az alábbi leírt eset igazolja.

Maros-Torda vármegye területén lévő Maros-Szt.-György község előjárósága a múlt év július hó elején jelentést tett a marosi felsőjárás főszolgabírójához, hogy az említett község határában állandó legelőn tar-

tott 338 darabból álló juhalkában járványos betegség tört kisegyszersmind jelezte, hogy a juhok vérhas következtében pusztulnak. A betegség állítólag június hó 28-án lépett fel.

A nevezett községben lévő uradalom tisztartójának megkeresése folytán július hó 5-én Maros-Szt.-Györgyre mentem s ott egy ugyanaz nap elhullott juhot a betegség megállapítása céljából felboncoltam. Boncolásnál a juhullá hasüregében, különösen a máj körül nagymennyiségű alvadt vért találtam, továbbá hashártyagyuladásra mutató tüneteket észleltem, s egyszersmind konstatáltam azt, hogy a máj jobb oldalt a felső harmadban keresztül volt lyukadva. A májnak említett átlukadása erőművi ok által előidézettnek tünt fel s a hasüregben talált nagymennyiségű vér a máj véredényeiből folyt ki, melyek a máj átlukasztása alkalmával meg lettek sértve. A halál oka tehát meg volt magyarázható, amennyiben az állat halála hasüri elvérzés, illetőleg májvérzés s az ezzel kapcsolatban fellépett hashártyagyuladás következtében jött létre. De ezen egy esetről a máj erőművi sértésének mi módon történt keletkezését kideríteni nem tudtam, mert a juhullá belső szerveiben szegyet vagy más hegyes tárgyat, nemkülönben élősdit állatot, mely a májat megsértette volna, nem találtam, ugyszintén a hullá bőrén, valamint a bőr lefejtése után a test különböző részeinek legtüzetesebb megvizsgálására sem volt valamely külerőszakra, vagy külső behatásra mutató jel látható. Miután a betegség előidéző oka a már jelzett egy hullából megmagyarázható nem volt, ennél fogva intézkedtem, hogy az újabb hullákat vegyék őrizet alá azon célból, hogy a boncolást másnap folytathassam. Megjegyzem, hogy a juhalkának fele része beteg volt s ezek között oly betegek is voltak, melyekről föltehető volt, hogy másnapra el fognak pusztulni.

Másnap ismét megjelentem Maros-Szt.-Györgyön s ekkor 13 darab friss hullát találtam. A boncolásnál ismét csak erőművi sérüléseket észleltem úgy a hasüregben valamint némely hullánál a mellüregben is. Így nagyon sok juhnál alvadt vért találtam a hasüregben szabadon, továbbá észleltem, hogy a felboncolt juhnál a gyomrok, belek, a máj, vese s némelyeknél a rekeszizom is keresztül volt lyukasztva, sőt egyeseknél a szivburok, sziv és a tüdő is meg volt sértve. Az összes jelek erőművi behatásra mutattak ugyan, de ezen hullákon sem volt a bőrön, a bőralatti kötőszövetben s egyáltalán a test külön részein erőművi ok által előidézett sérülés kimutatható, ugyszintén idegen testeket vagy élősdieket sem találtam a belső szervekben. Még a 4-5-ik hullá boncolásánál sem tudtam a betegség keletkezését megmagyarázni, de feltettem magamban, hogy a vizsgálatot és boncolást mindaddig folytatom, míg a bántalom keletkezésének okát és módját ki nem deritem. Hogy a betegség külerőszak (külső behatás vagyis szurás) által jött létre, azzal már az első hullák felboncolása alkalmával tisztában voltam, de miután a testen kívülről semmi nyoma sem volt az erőművi behatásoknak s a belső szervekben sem találtam oly tárgyakat, melyek az észlelt sérüléseket okozhatták volna, ennél fogva a sértés módja eleintén rejtélyesnek tünt fel. Azonban a boncolás tüzetes keresztülvitele közben mégis csak rájöttem arra, hogy mily uton és módon történt az állatok belső szerveinek erőművi megsértése és hogy tényleg külerőszak idézte elő a bajt, a mennyiben egész határozottsággal megállapítottam azt, hogy a juhok a végbélnyíláson át egy vékony (0.5 cm.-nyi vastagságú) s körülbelül 40 egész 60 cm. hosszú keltő hegyes kemény tárgygyal (sodronnyal vagy pálczikával) lettek megszurkálva. A szurásra használt tárgy ravasz módon és a legnagyobb

elővigyázattal vezetett be a végbélbe s így a végbél kívülről megsértve nem lett. Mind-egyik juh csak egyszer lett megszurva s az eszközölt szurások némely juhoknál oly módon történtek, hogy nemcsak a hasüregben lévő szervek lettek keresztül szurkálva, hanem a rekeszizom s a mellüri szervek is meg lettek sértve.

Teljes meggyőződés és az érdekelt felek megnyugtatója szempontjából is összesen 14 darab juhullát boncoltam fel. A feltűnőbb korbonzottani elváltozások következők voltak:

A juhullákon kívülről, nevezetesen a bőrön és a test természetes nyílásain valamely kóros elváltozás, vagy erőművi sérülésnek nyoma látható nem volt. A hasüreg felnyitása alkalmával sok hullánál feltűnt a hasüregben lévő kisebb-nagyobb mennyiségű alvadt vér. Ezenkívül az összes hulláknál a hasüregben részint véres és zavaros savó, részint pedig barnás bűzös evszerű folyadék volt jelen.

Több juhnál sárgás, szennyes, hártyszerű és szakadékos kocsonyanemű-csafatok voltak a hasüregben észlelhetők, melyek a hasfal belső részén levő, ugynevezett hashártyához és a belek külső vagyis savóshártyájához tapadtak. A hashártya bágyadt fényűnek, vérdusnak s helyenkint tarkaodtnak tünt fel. A hasüregben lévő szervek közelebbi vizsgálatánál konstatálható volt, hogy a belek s a gyomrok fala helyenkint keresztül volt lyukadva. Az összes felboncolt juhok végbele, a végbélnyílástól 2 egész 10 sőt 20 cm.-nyire előre keresztül volt szurva, a mennyiben említett helyen a végbél falában 0.5 cm.-nyi átméretű kerekded lyuk tünt fel, mely körül a bél fala meg volt duzzadva s véres és savós beszűrődést mutatott. Ugyanily lyukak mutatkoztak a vékony- és vastagbelek falában, ugyszintén a bendőn, a szátrétűn és a reczés gyomron is. A gyomrok és a belek falában talált kerekded lyukaeskák körül észlelt véres és savós beszűrődések kívül vérkiömlések, alvadt vér, rostonyás izzadmány s egy-két hullánál a gyomor és a béifal külső részén takarmánymaradványok is voltak láthatók. Megjegyzendő, hogy a gyomrok és belek falában levő lyukaeskák nagy része a már ott képződött rostonyos izzadmány által be volt dugaszolva. A gyomrokban rendes tápszer, a vékonybelekben hig folyadék, a vastagbelekben pedig pépszerű bélsar volt jelen. A gyomrok és belek fala legnagyobb részét vérdusnak találtatott. A máj jobb oldalt a felső harmadban 7 darab juhnál egészen keresztül volt szurva. A májon észlelt lyuk szintén kerekded s 0.5 cm.-nyi átméretű volt, melynek környékén egy a máj elülső, valamint hátulsó felületén is alvadt vér tapadt. Ugyanazon juhnál, melyeknél a máj keresztül volt lyukadva, kevés kivétellel a májon észlelt sérülésnek megfelelő irányban a rekeszizom is keresztül volt lyukasztva. A lép és a balvese az összes juhnál rendesnek találtatott.

Némely juhnál azonban a jobb vese szintén keresztül volt szurva, amennyiben azon szintén 0.5 cm.-nyi átméretű kerekded lyuk tünt fel, mely körül kisebb-nagyobb foku vérzések és vérömlések mutatkoztak. Az összes felboncolt hulláknál a medenceüregben elhelyezett szervek, nevezetesen a belek, méh- és a húgyhólyag savóshártyája bágyadt fényűnek, rostonyás izzadmányal bevontnak s az említett szerveket összekötő kötőszövet részint savósan, részint pedig véresen beszűrődöttnek tünt fel. Több hullánál a medenceüregben genyes és eves folyadék volt észlelhető.

Néhány juhnál, de csakis olyanoknál, melyeknél a máj és a rekeszizom keresztül volt lyukadva, a jobb tüdő hátsó része is meg volt sértve s az ily juhullák jobb ol-

dali
sőt r
hullá
fala

beteg
darab
ki, e
szurk
juhok
elhul
vagy
eves
tüdő-
tulat
a be
egyá
beáll
szurk
a töb
beteg
juhn
s eze
vehet

műve
lett
nyom
tével
későb
hogy
gazda
tyánf
val
Ugya
káján
kezü

legna
titása
meger
embe
néme
babor
gazda
vagy
názás
Ime,
tén il
miutá
elköv
Maros
intelli
gedet
okát
bojtár
minda
bojtár
a juh
volt.

jokon
vetett
a répa
A ma
Vetés
8-10
N
kapták
még e
később
semmi
zója-e
nagy
től ká

mérték
oka?
B

dali mellüregében alvadt vér, zavaros savó, sőt rostonyás izzadmány is találtatott. Némely hullánál a szivburok, sziv, vagy a mellkas fala is meg volt sérteve.

Minden jel arra mutatott, hogy a megbetegedett állatok, melyek körülbelül 160 darabot, tehát a juhalkának a felét tették ki, egyszerre vagyis egy időben lettek megszurkálva. A szurkálás után hirtelen elhullott juhoknál a halál oka elvérzés volt. — később elhullottak, vagyis azok, melyek több napig vagy 2—3 hétig betegeskedtek, genyes és éves hashártyagyulladás, béllob, májlob és tüdő-mellhártyagyulladás következtében pusztultak el. Eleintén véres bélsár-kiürítés volt a betegeknek észlelhető, a mi a végbél s egyáltalán a belek keresztül szurása után beállott vérzés folytán keletkezett. A megszurkált juhok közül 82 darab hullott el s a többiek egy-két sőt három hónapra át is betegeskedtek. Több gyógyulásnak indult juhoknál különböző utóbajok maradtak vissza s ezeknek egy részét mint teljesen hasznavehetetleneket le kellett vágni.

Hogy a juhok megszurkálása bosszu műve volt, az minden kétséget kizárólag ki lett mutatva. A hatóság által véghezvitt nyomozás során a gyanu egy a juhok őrzésével megbízott juhászoktól irányult, ki később az eljáró csendőröknek bevallotta, hogy a juhokat június hó 28-án, midőn gazdája nem volt otthon, bosszúból egy gertyánfából készített, és kihegyezett pálcikával (vesszővel) a végbélen át megszurkálta. Ugyanezen egyén elkövetett kegyetlen munkájának beismerése után harmadnapra önkézüleg végett vetett a saját életének.

A leirtakból egy juhászoktól a legnagyobb ravaszsággal véghezvitt juhpusztítása tűnik ki. Itt azonban nem hagyhatom megemlíteni nélkül azt, miszerint a babonás emberektől igen gyakran hallottam, hogy némely juhász és kanász ért az állatok megbabonázásához, t. i. ha jelenlegi, vagy volt gazdájukra, vagy valamely más juhászra vagy kanászra haragusanak, képesek babonázás által az állatok pusztulását előidézni. Ime, a maros-szentgyörgyi juhpusztítás szintén ily babona akart lenni, mely azonban, miután a betegség oka kiderített, annak elkövetőjére végzetessé vált. Különböző Maros-Szt.-György község lakossága — az intelligens osztály kivételével — a megbetegedett juhoknak általam megállapított halál okát eleintén nem akarta elhinni, s a juhászoktól előadása nyomán a juhok pusztulását mindaddig babonának tartotta, míg a juhászoktól maga később be nem vallotta, hogy a juhok megszurkálása az ő eszelekedete volt. *Sequens Ferencz.*

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

252. kérdés. Különböző minőségű talajokon chili és szuperfoszfáttal és a nélkül vetett körülbelül 70 hold ezukorrépában, a répa rendkívül nagy mértékben felmagzik. A mag Vilmorin és a gyár által lett küldve. Vetés ideje márczius 23—26-ika és április 8—10-ike közötti idő.

Miután szomszédaim egy másik gyártól kapták a magot és azok közül néhányan még előbb (márczius 20-ikán, néhányan meg később is vetették el a magot és azoknál semmi felmagzás nincs, kérdem a mag okozója-e a nagy felmagzásnak és mert ezáltal nagy kárt szenvedett, igényelhetek-e a gyártól kártérítést? *J.*

253. kérdés. Ezukorrépánk az idén nagy mértékben magba megy; mi lehet ennek az oka? Nem-e a magban van a hiba? *B.-Szt.-György. N. S.*

254. kérdés. Vidéken a ezukorrépa ez idén nagymértékben felmagzik. A felmagzást okozhatta-e, mint egy gazdatársam állítja, a tavaszi fagy, mely a kikelt répát érte. *Pettend. M. G.*

255. kérdés. Tehenészetemben teheneim a vemhesség 4—5-ik hónapjában elvetélnék, mi idézi ezt elő? Mi volna teendőm, hogy az elvetélést elháríthassam. Megkísérlettem már az istálló változtatását, megelőzőleg a tehenek lemosattak, nemzetségükkel, valamint az elvetétek méhét egy promille sublimatoddal kifecskendeztettem, de az elvetélés nem szűnt meg. *Szécsény. P. L.*

256. kérdés. Már negyedik tehenem vetélt el a folytatás utáni hetedik hónapban. Mi lehet ennek az oka és mi módon lehet e bajon segíteni. Kérem arra is válaszolni, hogy a borjas teheneket meddig lehet fejni. *Felső-Fehérkut. L. P.*

Feleletek.

Fükeverék vályogtalajra.

Felelet a 248. számú kérdésre. Oly gazdaságban, melyben az állattenyésztésre fektetik a főszület, a legkitünőbb lóher és luezerna termőtalajon is indokolt lesz egy hosszabb időtartamu mesterséges kaszálót s legelőt létesíteni.

A talajviszonyok s kitűzött cél figyelembe vételével következő keveréket ajánlhatom:

keverék aránya	használati magzükséglet érték kat. h-ként
15% Festuca pratensis . . .	71% 6.0 kg.
15% Phleum pratense . . .	87% 2.0 "
10% Dactylis glomerata . . .	53% 2.8 "
10% Avena elatior . . .	49% 10.0 "
15% Poa pratensis . . .	48% 2.0 "
10% Lolium perenne . . .	71% 4.2 "
10% Trifolium pratense . . .	80% 1.7 "
15% Trifolium repens . . .	70% 2.0 "
összesen	30.7 kg.

Ezen keverék 20% ráadással a Stebler féle számítás szerint a magvak használati értéke alapján van összeállítva.

Miután a vetés ugys csak tavasszal eszközöltetik (védnövénynyel) az idejekorán beszerzett magvaknak használati értéke (és azonossága), bármely magvizsgáló állomás által meghatározható. A fiatal füvetést az első 2 esztendőben legeltetni semmi szín alatt nem szabad, hogy kellően megerősödhessen. A védnövény (árpa, zabosbüköny) elvetése után, a herefélék s fűfélék nagyság s suly szerint összekeverve külön-külön kerülnek vetés alá sorvezető vagy szóravető géppel ügyelve arra, hogy a fűmagvak sekélyen takartassanak alá. *□*

Zöldugár.

Felelet a 249. számú kérdésre. Miután a feltett kérdésben a talaj minősége megnevezve nincsen, a termelő zöldtrágyanövényekre nézve határozott választ adni igen bajos. Annnyit azonban határozottan kijelenthetek, hogy a gyenge hajtóképességgel bíró talajon, borsót természetni nem lesz helyes mert a zöldtrágyázásnál földolog, hogy a növény teljes zártsággal gyorsan fejlődve, nagy tömeget adjon, ezt pedig gyenge talajon borsóval elérni nem fogjuk. Ha kötött talajjal van dolgunk, akkor a borsó helyett, a szösös bükönnyt (*vicia villosa*) ajánlom. Ezt kétféleképpen lehet használni; vagy ősszel rozsszal keverten vethetjük, vagy pedig kora tavasszal zabbal. Ősszel, augusztus hó végén, szeptember hó elején vetjük kat. holdanként 60 kgr. szösös bükönnyt s 40 kgr. rozst számítva; ezen keverék április hó végén, május hó elején leszátható. Ha ellenben a

kötött talaj őszi ugarolására sulyt helyezünk — a mi mindenestre igen fontos — akkor tavasszal vetünk (lehetőleg korán) 70 kgr; szösös bükönnyt s 30 kgr. zabot, melyet rendes körülmények között május hó végén száthatunk be.

Ha talajunk nem tulságosan kötött, akkor a fehér csillagfürt (*Lupinus albus*) is igen jól sikerül, mint ez például Nógrádmegye vályogosabb természetű talajain látható. Ez annyival fontosabb, mert a fehér csillagfürt gyengébb talajokon is buján fejlődik. Ezt tavasszal ápril hó közepe táján vetjük el, kat. holdanként 90—100 kg.-ot számítva, ügyelve arra, hogy a magot sekélyen 2—3 cm.-re takarjuk alá. A fehér csillagfürtnek meg van azon előnye is, hogy nem jó takarmányt ad s így nem sajnáljuk leszántani.

Volna még egy ily előnyökkel bíró s kötött talajokra való zöldtrágyanövényünk, a somkóró mézkerep (*Melilotus officinalis*) mely a magkereskedők árjegyzékeiben mint bokharai here (*Trifolium melilotus*) ismeretes, csak hogy fajtahü magja nehezen szerezhető be s így inkább csak felemelésre szorítokozom. A szösös büköny magja beszerezhető: gróf Erdődy Ferencz galgóczi uradalmában, Rosa József birtokosnál (Török-Szákos, Temesmegye); fehér csillagfürt magja: Nemeskéri Kiss Miklós véghelesi gazdaságában (Zólyommegye), a debreczeni gazdasági tanintézetnél. *Ky.*

Az Anomala Aenea.

Felelet a 250. számú kérdésre. A beküldött rovarok, melyek a szőlő levelét pusztítják, *Anomala Aenea* elnevezés alatt ismeretesek. A hol ez a bogár előfordul, ott rendszerint nagyobb számban található a zöld eserebogár *Anomala Vitis* Fabr. is. Mindkettő jelentékeny károkat okoz a szőlőkben és gyümölcsfákban, melyeknek lombját főleg a zöld eserebogár olykor egészen rajokban lepi el és teljesen lekopasztja. A zöld eserebogár rendes körülmények között június végén vagy július elején, az *Anomala Aenea* pedig június elején szokott megjelenni mindkettő csak mintegy két hétig röpöködik, azaz addig a míg a pázrás tart. A hímek azután elpusztulnak, a nőstények pedig a földbe húzódnak s lerakják petéiket. A petéből kikelt álcák igen hasonlítanak a cserebogár pajorjaihoz, csak hogy kisebbek és a homoktalajban tenyésző növények gyökereit — így a szőlőt is — megrágják éppen úgy mint a cserebogár pajorjai. Az *Anomala Aenea* kifejlődésére szükséges időtartamot még nem ismerjük az *Anomala vitis*-nek pedig két évre van szüksége.

Ezeket a rovarokat csak szedéssel lehet gyéríteni. A gyűjtésre legalkalmasabbak a reggeli órák, de nappal is lehet folytatni és szükséges is, hogy az ellepett területet naponként többször átvizsgáljuk. A összeszedett rovarokat kisebb zacskókba gyűjtjük, s onnan azután egy kevés benzinnel kevert vízbe dobjuk s megfullasztjuk. A szedést — nehogy a nőstények petéiket lerakják, — mihelyt a bogarak mutatkoznak azonnal meg kell kezdeni, s folytatni mindaddig míg a rajzás tart.

A gabonasziszik természetrajzáról, valamint az irtására vonatkozó tudnivalókról a Köztelek 1891 évi 11, 12 és 13 számaiban valamint az 1895 évi II. 1213 lapon talál bő adatokat. *Vellay J.*

Czelszerű beavatkozásra se szünő elvetélés.

Felelet a 255. sz. kérdésre. Van arra eset, bár ritkán, hogy még az eddig legczelszerűbbnek ismert beavatkozásra se szünik meg az elvetélés, az ilyen eset azonban közönségesen ott mutatkozik, a hol a czelszerűnek tapasztalt teendőket pontosan és lelkiismeretesen végre nem hajtják.

A „Köztelek”-ben ismételt felhívtam a figyelmet arra, hogy egyetlen óvó és gyógyító beavatkozásnak elmulasztása is megkísérthetja a kívánatos sikert, azért azt ajánlom kérdéstevőnek, hogy „Elvetelés” című közleményemet méltassa figyelmére és járjon el annak értelmében s ekkor nem kételem, hogy oly értelmű levelet fog irni nekem, a melyet közelebről, egy hasonló kalamitással vesző birtokos irt, többek között azt mondván: „Az eljárás fényesen bevált. A gyógyított vembes tehének közül egyetlen egy se vetélt el, hanem máig valamennyi rendetlen leellett, az elvetéltek felgyógyultak és megvemhesedtek.” *Mi.*

A IV. országos gazdakongresszus programjához.

Rövid idő múlva összeül a IV. országos gazdakongresszus, hogy megvitassa a programba felvett tárgyakat. Nem czélom a kongresszus tárgysorozatába felvett kérdésekhez eleve hozzászólni, hiszen azokat megvitadni lesz bő alkalom, de jelen felszólalásommal a kongresszust rendező végrehajtóbiz. figyelmét mezőgazdaságunknak ma ugyszólván egyedüli jövedelmező forrását képező állattenyésztésünk egyik főágára — a sertésenyésztésre — óhajlanám felhívni, melyben immár másfél év óta pusztít a sertésvész.

Ezen fontos és aktuális kérdéssel, mely alapos megvitátást nemcsak megérdemel, de mostoha gazdasági viszonyaink között meg is követel, lehetetlen, hogy a gazdák nagygyűlése ne foglalkozzék s erről tudomást ne vegyen! Minden bővebb indokolást feleslegessé tesz azon tény, hogy a földmivélsügyi miniszteriumnak augusztus hó 9-iki kimutatása szerint hazánk 1969 községében dühöng a sertésvész.

Eltekintve attól, hogy e bajnak orvosserét máig sem ismerjük és annak feltalálását a kutató tudományra kell bízunk, meg kell adni a magyar gazdának az alkalmat arra, hogy országos gyülekezetén panaszait és tapasztalatait egymásnak elmondhassa és hogy a szükséges eréllyel tiltakozzon a szerb sertéshusnak és ma-holnap talán még az élő szerb sertéseknek behozatala ellen, főleg akkor, a mikor a saját sertéseinket csak a ferencvárosi konzumpiaczra, illetve a bécsi vágóhidakra vihetjük be.

Hosszadalmas volna a január 8-ki ankét óta történetekre reflektálni annyival inkább, mert a tárgyalások eredménye, a múlt év óta tartó súlyos helyzeten alig változtatott valamit s a főváros által szervezendő új konzumpiacz létesítése a végtelenségbe látszik húzódni.

Elismeréssel tartozunk ugyan a földmivélsügyi miniszternek jóakarataért, melylyel mezőgazdaságunk bajain segíteni és különösen a sertésvész leküzdésére minden lehetőt elkövetni hajlandó, azonban ugy látszik, hogy a referáló szakosztályban hiányzik a gyakorlati ember és ezért szükséges, hogy a miniszter az arra hivatott gazdáktól hallja meg a sertésvész okozta bajokat, mert azok tudják legjobban, hogy mi és hol fáj nekik.

Allításom igazolására felhozom, hogy másfél év kellett ahhoz, míg a ferencvárosi petroliumrakodóhoz a waggonokban érkező sertésdöggöknek ipari czélra való feldolgozására megadatott a napokban az engedély és addig a múlt év július hó 3-ikától folyó hó 7-éig odaérkezett 283,499 db sertéssel jött mintegy 25,000 hullát a fővárosi kutyapeczér ingyen kapta. *Deutsch Andor.*

Helyt adtunk e felszólalásnak, mert a magunk részéről is szükségesnek tartanók, hogy a sertésvész kérdése és az ebből szá-

mazott desperabilis állapotok megszüntetését czélzó tárgyalások felvétesse a kongresszus tárgysorozatába. A kongresszus rendező-bizottsága annak idején bizonyára azért nem tartotta szükségesnek a kérdés szőnyegre tüzését, mert ugy a földmivélsügyi kormány, mint a főváros részéről kilátásba helyeztetett az ügy lehető gyors rendezése, a miben annyival kevésbé volt okunk kétkedni, mert a tárgyalások és az előmunkálatok mindkét részről nagy eréllyel indítottak meg, ugy, hogy fel kellett tételeznünk, miképp a végleges megoldás sem késhetik soká. Az ez ügyben beállott teljes stagnáció azonban, sajnos, arra enged következtetni, hogy nem egyhamar van kilátásunk a tervbe vett intézkedések életbeléptetésére s ezért tartjuk szükségesnek mi is, hogy a gazdák a kongresszuson nyomtatékkal követeljük az O. M. G. E. által ez ügyben a kormányhoz felterjesztett javaslatok foganatosítását.

Ha e tekintetben a rendező-bizottság a gazdák részéről kellő érdeklődést fog tapasztalni, ugy bizonyára még utólagosan fel fogja venni e kérdést a tárgysorozatba.

Szerk.

A pöstyéni árpavásár.

E hó 17-én azaz hétfőn tartotta meg a nyitramegyei gazdasági egyesület szokásos évi sörárpa vásárját.

Eredménye esekély.

Az abnormis időjárás mindenütt megakasztotta nemcsak a cséplési, de a hordási munkálatokat is s az árpának nagy része keresztben fekszik a szántóföldeken. Csak kevés termelő vehetett tehát részt a kész áruval a vásáron s még a megjelentek iránt is a kereskedők részéről kevés volt a bizalom, mert tartottak attól, hogy a minta nem egyez majd a szállítandó áruval.

Ezen aggodalmakat ugyan ugy maga a vásárt rendező gazdasági egyesület mint a „Mezőgazdák Szövetkezete” igyekeztek eloszlatni s utóbbi több esetben szavatolni volt kész az áru azonosságáért, üzlet azért még sem jöhetett létre.

Az üzletelenségnek egyébként más fontos okai is voltak. Az a körülmény, hogy az idén igen sok tarkaárpa lesz, a gazdák reményeit igen felesigázta s az árpa árát igen kitarították, 7—9 frtig váltakoztak a termelők árai, míg a kereskedők részéről megajánlott árak 6.75—8.50 frt között váltakoztak. Az árkülönbözet tehát egyes kivételektől eltekintve 30—50 kr volt, a mi árpánál nem oly nagy differenzia s épp azért csodálatos, hogy üzletkötésről mégsem számolhatunk be. Nem zavarjuk a gazdák számításait, mert lehet, hogy magasabb árakat érnek el terményükért, de az is lehet, hogy nem. Az árpaárak még korántsem nyertek stabilitást. Annyi azonban bizonyos, hogy a vásáron felajánlott árpák nagyrésze tekintve középminőségűket s a jelenlegi konjunkturákat az ajánlott áron bátran eladható lett volna.

Ez csak azt bizonyítja, hogy a gazdák még elég üzleti jártassággal nem bírnak ahhoz, hogy terményük reális értékét meghatározni tudják. Ezt a gyakorlatot az árpavásárok rendszer látogatása fogja megadni, amikor is legalább a gazdák nem lesznek azzal okolhatók, hogy az ő tulkövetései miatt nem jöhetett létre üzlet.

Az üzletelenségnek azonban talán a legközvetlenebb oka az volt, hogy sörgyáros, vagy külföldi nagykereskedő a vásáron egy sem jelent meg. A vásárló közönség a legközvetlenebb környék kereskedői köréből került ki, akiknek bizony minden inkább érdekükben van, mint az, hogy az árpavásár sikerüljön s az ő czirkulusaikat turbálja. Sőt minden igyekezetük oda irányul, hogy

a vásárt diszkreditálják, az árakat lenyomják s ez uton odahaza a gazdától alacsony áron vehessék meg az árpát.

Hogy a külföldi kereskedők s sörgyárosok a sörárpavásárt fel nem keresik, annak egy igen eredeti akadályja van, mely míg el nem hártatik, külföldiekre természetesen az osztrákokat is, nem számíthatunk. Magyarországon ugyanis a tőzsdei szokások értelmében a gazda csakis a feladó állomáson való átadásig szavatol az áru minőségeért, Ausztriában pedig a leadó állomáson történik az átvétel, ameddig a terményért minden tekintetben az eladó szavatol.

A gazdára nézve feltétlenül a magyar, a sörgyárosra s nagykereskedőkre nézve pedig az osztrák tőzsdeszokványok a kedvezőek. E nagy távolságot azután mely a termelő és fogyasztó érdekei között fenáll a közvetítő kereskedelem hidalja át, amely a fogyasztóval szemben az áru minőségeért az osztrák szokványok értelmében a szállítási végpontig történő átvételezésig elvállalja, míg a termelővel szemben a magyar szokványokat fogadja el s az árut a feladó állomáson veszi át.

Ez az állapot természetesen erősen a közvetítés malmára hajtja a vizet s a míg ezen nem segítünk, a termelő a fogyasztótól áthidalhatatlan akadálylyal van elválasztva s direkt üzlet soha létre nem jöhet.

A fogyasztó álláspontja helyes, mert az áru keresi fel a vevőt s nem a vevő az árut. Ha már pénzt ad ki, ugy azért megfelelő árut óhajt kapni, ő tehát az erősebb fél, mert pénze van, az eladónak kell tehát hozzá alkalmazkodnia.

A termelő jótállásával azonban a külföldiek sohasem fognak megelégedni, mert nem ismerik ugy az egyén értékét, mint a velük állandó üzleti összeköttetésben levő kereskedőt.

A szavatosságot tehát egy általánosan ismert, a külföldön bizalomnak s közhitelenek örvendő intézményre kell bízni, a mely ismervén az eladó személyét, megbízhatóságát, sőt esetleg áruját is, a szavatolást a vevővel szemben elvállalja. Ez intézmény nálunk más nem lehet, mint a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete”. A jövő árpavásárjait ugy kell rendezni, hogy minden a vásárra kerülő termény minőségeért a szövetkezet szavatol, ezzel szemben az áru a szövetkezet bizományát képezi, azaz az üzlet olyképp bonyolítottatnék le, mint az jelenben a budapesti gyapjuaukcezióknál történik.

A míg ily irányban nem sikerül az árpavásárokat reorganizálni, addig ugy a budapesti, mint a nyitrai árpavásár csak szerény szárnypróbálgatás marad, melynek gyakorlati eredménye alig van.

Az esekben is azonban, ha az árpavásár intézménye ez alapon újraszerveztetik, annak érdekében a külföldön nagyobb reklámot kell kifejteni, a nagyobb sörgyárokat személyesen is felkeresni s oly prospektusokat és katalógusokat küldeni szét, melyek minden irányban tájékoztatók.

Egyszóval az árpavásárokat ugy kell rendezni, hogy ott az üzlet börszerűleg legyen lebonyolított s abból sem a termelőre sem a fogyasztóra kellemetlenség ne származzék, feltéve ha mindkettő korrektil jár el.

A mi a pöstyéni sörárpavásár lefolyását illeti, azt Emődy József első alelnök d. u. 1 órakor nyitotta meg. A földmivélsügyi miniszteriumot Cserhádi Sándor, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet Rubinek Gyula képviselte. A termelők soraiban ott láttuk Rudnyánszky Györgyöt, Benkeő Lászlót, Oeskoj Rudolfot, Majláth Gyulát, Sümegh Jánost, Skublies Józsefet, Zedvitz-Curt grófokat, Szandtner Gusztávot, a Hunyady, Pálffy grófi uradalmak, a nyitrai püspökség s Stummer báró uradalma képviselőit stb.

A hozzáférése hogy a színe h eleinte véget e maradt 5 órai pedig o üzletet tólag le annyiba a fűrd börszét

A látszik szándék

A sége es hogy a hivatot erővel akadály dülnek

H ket ne kölesi, dunk s

E elégedl van sz egyesü között tartani

S vezetői zés s ménye képest málják

M IV. Ors kieme Adótör A IV. o hoz. A pösty

A répa

Készülé

Vizépité

A jégve

Juhok t

szurá

Levélz

Vegyes

Kereske

Budape

trágya

vásár

latvás

Bécsi

— Bé

Párisi

Szerkes

M

vich Lás

megye

tudósító

E

szeti ell

Dinnjés

kával G

H

elhunyt

H

számát

czikkb

ges, h

nedves

száraz

A kiállítás teljesen rendben volt, a hozzáférhetőség kényelmes. Hiba volt azonban, hogy a helyiség sötét volt s így az árpa színe helyesen nem volt megítélhető. Az eleinte élénken megindult vásár 1/4-re már véget ért s a teremben csak egy-két termelő maradt vissza. A kereskedők nagy része az 5 órai gyorsvonattal elutazott, amelyik része pedig ott maradt, az suba alatt igyekezett üzletet kötni. S ily titkos üzletkötések állítólag létre is jöttek volna, ami valószínű annyiban is, hogy a vásár ideje alatt kívül a fürdőparkban a kereskedők valóságos börszót alkottak.

A kereskedők nagy részét azonban úgy látszik inkább a kíváncsiság, mint vásárlási szándék hozta oda.

A póstyéni sörárpavásár eredménytelensége csak újabb serkentésül szolgál arra, hogy a gazdatársadalom érdekeit istápolni hivatott testületek mielőbb tömörülve közös erővel igyekezzenek megküzdeni azokkal az akadályokkal, melyek az értékesítés előgördülnek.

Ha összefogunk valamennyien s erőnkkel nem forgácsoljuk szét, úgy nemcsak erkölcsi, de anyagi eredményekkel is be tudunk számolni.

Előbbivel a gazdasági egyesületek megelégedhetnek, utóbbira azonban a gazdának van szüksége. Már pedig nekünk gazdasági egyesületeknek különösen a jelen viszonyok között a gazda szükségét kell szemünk előtt tartani.

S a nyitramegyei gazdasági egyesület vezetõiben meg van az ehhez szükséges érzés s azért hiszszük, hogy az üdvös kezdeményezést feltartják, de a tapasztalatokhoz képest a sörárpavásárok intézményét reformálják is.

R. Gy.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Oldal
IV. Országos gazdakongresszus. — Burgonya-kiemelő-géppróba.	1183
Adótörlesztés mezei károk esetén Ausztriában.	1183
A IV. országos gazdakongresszus programjához. <i>Deutsch Andor.</i>	1191
A póstyéni árpavásár.	1191
Gazdasági növénytan.	
A répa felmagzása. <i>Mezey Gyula.</i>	1184
Állattenyésztés.	
Készülök a vasalando állatok lábtartására. <i>Sz. J.</i>	1185
Ezredéves kiállítás.	
Vízépítési csarnok.	1186
Kertészet, Szőlőszet.	
A jégverte szőlők kezeléséről. <i>Angyal Dezső.</i>	1189
Állategészségügy.	
Jubok tömeges pusztulása a végbelen át ejtett szurások következtében. <i>Sequens Ferenc.</i>	1190
Levelszekrény.	1191
Vegyések.	1195
Kereskedelem, tőzsde.	1194
Budapesti gabonatorzsde. — Szeszüzet. — Mütrágyák. — Élelmicikkek a budapesti hetivásáron. — Budapesti takarmányvásár. — Állatvásárok: Budapesti szurómarhavásár. — Bécsi vágómarhavásár. — Bécsi sertősvásár. — Bécsi szurómarhavásár. — Bécsi juhvásár. — Párisi juhvásár.	1195
Szerkesztői üzenetek.	1195

Megbízatás. A földmivvelésügyi miniszter *Popovich László* szepeshelyi apátkanonokot, Szepes vármegye szepesváraljai járására, az állandó gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Eljegyzés. *Hermann Sándor*, Szirmay gróf erdészeti ellenörje és ungmegyei nagybérlő jegyet váltott *Dinyés Kálmán* uradalmi számtartó leányával, Etelekával Garanyban.

Halálozás. Nagykállói *Kállay Elek* földbirtokos elhunyt Homoródon.

Hibaigazítás. A *Köztelek* f. évi 65-ik számában „A buza kőszékéről” szóló II-ik cikkben, (1153 l.) e mondatban: „Lehetséges, hogy a szóban forgó parasztek földjei nedvesebb fekvésűek,” a *nedvesebb* szó helyett *szárazabb* értendő.

Jubileum. A magyar gazdatiszti osztály egy kiváló tagja *Rovara Frigyes*, a gróf Esterházy Mihály uradalmának jószágigazgatója f. évi szeptember 3-án üli meg 25 éves szolgálati jubileumát. Barátai és tisztelői ez alkalommal díszlakomát rendeznek a pozsonyi Magyar királyi szálló dísztermében, a melyre a meghívókat már szétküldötték.

Védőtöltések felhasználása közlekedési czelokra. A földmivvelésügyi miniszter a vízszabályozó és ármentesítő társulatokat leiratilag értesítette, hogy védőtöltéseiknek közlekedési czelokra való felhasználását megfelelő feltételek alatt, hogy t. i. az árvédelem ne akadályoztassék és a fentartáshoz az érdekeltek hozzájáruljanak, úgy az árvédelmi, mint a közlekedési érdekek szempontjából kívánatosnak tartja. Nem csekély jelentőségű kérdést ölel fel ez az intézkedés, mert a Duna és Tisza völgyén alakult vízszabályozó- és ármentesítő-társulatok közel 4009 kilométer hosszú védőtöltéseinek a közlekedés czéljára való átadásáról van szó, mely védőtöltések nagy része oly vidéken vonul keresztül, hol mesterséges közlekedési utak nincsenek.

Állami lovak árverése. A földmivvelésügyi miniszter a magy. kir. állami ménesekből kisorolt anyakanczákat, számfeletti fiatal kanczákat és kiselejtett heréleket mint minden évben, úgy ez évben is árverés útján fogja eladni. Az árverés f. évi október hó 2-től 4-ig és folytatólag október hó 9-étől 11-ig Budapesten a „Tattersall” külső-keresési uti talajain fog megtartatni. A lovak leírását és a részletes feltételeket tartalmazó árverési jegyzék a postabélyeg beküldése mellett a Tattersall titkárságánál beszerezhető. Az állami ménetelepekből kisorolt ménék és herélek jegyzékét később fogják közzétenni. Az állami lovak árverésével egyidejűleg szeptember hó 4-től 6-ig rendezi a lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság szokásos őszi *lucasló-vásárját*, a melyen a tenyésztők valószínűleg sok lovat fognak kiállítani, miért is feltehető, hogy a vevők ez alkalommal szükségüket minden tekintetben kielégíthetik.

Állategészségügyi értesítés. A földmivvelésügyi miniszterium a marhavész és egyéb ragadós állatbetegségek állásáról július hó 29-én a következő kimutatást teszi közzé: *Magyarországon: Keleti marhavész:* Magyarország, Fiume és környéke, valamint Horvát-Szlavonország egész területe ez idő szerint vészmentes. — *Lépfene:* összesen 88 községben 116 udv. — *Veszétség:* összesen 195 község, 204 udv. — *Takonykór és bőrféreg:* összesen 100 községben 127 udv. — *Ragadós száj- és körömfájás:* összesen 315 községben 3340 udvar. — *Ragadós tüdőlob:* összesen 5 közs. 5 udv. — *Himlő:* összesen — községben — udv. *Tenyészbenáság és az ivarszerveken keletkező hólyagoskiváltás:* összesen 10 községben 120 udvarral. — *Rüh-kór:* összesen 74 községben 249 udvar. — *Sertésorbáncz:* összesen 262 községben 1885 udv. — *Bivaly-vész:* összesen 3 község 3 udvar. — *Sertés-vész:* összesen 2004 község.

Külföldi szakértők tanulmányútja. A dán királyi kormány megbízásából *Sand Gerhard*, a koppenhágai állatorvosi és gazdasági főiskola tanára az osztrák-magyar monarchiában tanulmányutat tesz és ez alkalommal a mezőhegyesi-, kisbéri- és bábolnai ménésintézetek szervezetét teszi tanulmánya tárgyává. Ugyancsak e hónap folyamán von der *Marwitz*, a braunsbergi porosz állami ménés igazgatója is meglátogatja az állami méneseket. A földmivvelésügyi miniszter intézkedett, hogy a külföldi szakközvegek a ménésbirtoknál szívélyes fogadtatásban részesüljenek.

Állatforgalmi intézkedések. A földmivvelésügyi miniszter értesülése szerint a vá-

gómarháknak Ausztriából és Magyarországból Svájcba, Sanet-Margarethenbe szállítása minden külön engedély kikérése, illetve a svájci kantonok külön beviteli engedélyének a vasuti felrakó állomásokon való felmutatása nélkül meg van engedve. Ezen szarvasmarháknak Sanet-Margarethenből Svájcba való további elhajtása vagy elszállítása azonban csak az ottani vevő által az illető svájci kantonokból beszerzendő külön engedélyek alapján történhetik az alábbi feltételek mellett: 1. az állatokat a rakodón a svájci határszéli állatorvos megvizsgálja; 2. a megvizsgálás befejeztével az állatokat a korlátok mellé állítják, a hol külön beviteli engedélyvel bíró mézszárosok és kereskedők azok közül vásárolhatnak; a vásárt d. u. 3 óráig be kell fejezni; 3. az állatoknak a szomszédos községbe való elszállítását, illetve berakását legkésőbb 4 óráig be kell fejezni; 4. az esetleg eladatlanul maradt állatokat azonnal be kell rakni és még ugyanazon a st.-galleni vágóhidra szállítani.

Az italmérési, fogyasztási és italadónak a jelenlegi rendszer szerint való biztosítását az 1897. évre a pénzügyminiszter már elrendelte. A bor- és söritaladónál, a hús- és ezukorfogyasztási adónál, továbbá a szesz-italmérési adónál tehát 1898. január 1-éig lényeges változás nem állhat be, azaz a fogyasztási adónak a termelési adókkal való összeolvastása, mely terv már régebbi idő óta kísért, egy ideig ismét nem fog megvalósulni s így még legalább is egy esztendeig továbbra is megmarad a megváltási és bérleti rendszer. Hogy azonban az egyesített tervet nem ejtette el pénzügyi kormányunk, sőt az 1898. évvel valószínűleg életre kívánja léptetni, arra következtetni lehet a most megjelent pénzügyminiszteri rendeletnek ama részéből, mely szigorúan meghagyja a kir. pénzügyigazgatóságoknak, hogy úgy a megváltási mint a bérleti szerződéseket minden esetben csak egy évre az 1897-ik évre kössék meg feltétlenül, a következő 1898. évre pedig kizárólag a felmondási jog fentartásával csakis feltételeken.

Az állatlétszám apadása a Hortobágyon. A hortobágyi jószágtenyésztésről szomorú adatokat közöl a B. H. legutóbbi száma. Ugyanis évek óta lassan apad a Hortobágyra oda kihajtatni szokott lábas jószágok létszáma, a mi csak a gazdák terheit, a legeltetés költségeit emeli, mert az adó, kezelési és ármentesítési költség évről-érve állandó, ha nem nagyobb s mindezt a legeltetésre kihajtott jószág uton szokták kivetni nyár derekán. De talán még soha nem mutatkozott olyan rohamos apadás a jószág létszámában, mint az idén. Kihajtottak a Hortobágyra.

	1895-ben	1896-ban
szarvasmarhát	14.100 drbot	12.900 drbot
lovat	4600 „	4400 „
jubot	24.600 „	19.700 „
sertést	7081 „	1632 „

Összesen 50.381 drbot 38.632 drbot

Az apadás tehát körülbefül 30 százalék, a mi szinte megdöbbentő. Ez eséssel szemben csak kevés vigasztalást és kárpótlást nyújt az a körülmény, hogy az augusztusi nagy esőzés ismét úgy megjavította a legelőt, hogy késő ősziig legelhetnek rajta, a mi évtizedek alatt ritkán történik meg.

A csákvári földmivvelési iskola tanfolyamát e hóban több növendék végezi, a kik az iskola igazgatóságának értesítése szerint mindannyian jóra való, egyszerű földmivvelési emberek, kik egész életüket a gazdálkodásban töltötték és tul levén a katona kötelezettség, gazda és egyéb parancsoló szolgálatra alkalmasak. A szolgálatukat igénybe venni óhajtok jelentsek be szándékukat az iskola igazgatóságának.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatózsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Budapest, 1896. augusztus 18.

Az időjárás e hét folyamán nagyjából kedvezőtlen volt. Erdélyt kivéve az ország minden részében zivatarok és gyakrabbi záporok fordultak elő, melyek tetemes károkat okoztak és a cséplési munkákat gátolják. Ezek késedelmezést szenvedtek, a terméseredményt pedig, mely rozsdás, üszög és hőség által amugy is csökkent tetemesen apasztja. A hét végével kedvezőbb az időjárás és derült égboltozat mellett a hőmérséklet emelkedett. A külföldi terméseredményeit illetőleg Franciaországból kedvezőtlenebb hírek érkeznek, mert az időjárás ki nem elégítő, míg ellonben Anglia — bár kisebb területénél fogva a világpiacra alig mérvadó — sikerült termést jelent. Németországban is nagyjából kielégítő az eredmény. Oroszországban ellenben különböző és a déli vidéken inkább gyenge. A balkán államokból kedvező jelentések érkeznek. Amerikában az időjárás az aratási munkálatokra nem volt előnyös és a termés eredmény mult évhez képest 25% kisebb.

A külföldi piacok üzletmenetéről újabbat nem mondhatunk. Speculáció és fogyasztás továbbra is tartozkodó és utóbbi csupán legszükségesebb bevásárlásaira szorítkozik. Az árváltozások így csak kisebb-szerűek és alig mutatnak változást. Amerikában hangulat és árak a kedvezőtlen aratási hírek dacára kezdetben inkább esőkenők voltak és csak a hét végével mutatnak némi emelkedést. Az európai piacok közül Francia- és Németország nem változtak, míg Anglia 1/2 sh. olcsóbb árakat jelentett.

A mi piacunkon kezdetben az esős idő által előidézett szilárd irányzat uralkodott, a melynél különösen kenyérmagvak emelkedtek, míg azután a hét vége felé az üzlet ugyan kisebb lön. árak azonban változatlan szilárdak maradtak. Takarmánycikknek ártartóak.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelentjük:

Buza kezdetben gyengén, különösen pedig waggonáruban volt kinalva és a malmok részéről jó vételkedvre talált. A kedvezőtlen időjárás ugyszintén a szilárd határidőpiaci lényegesen hozzájárult, hogy tulajdonosok követeléseiket fölemeljék és minthogy ezek a malmoknál előzékenységre találtak, fokozatosan 15 kr. árjavulás állott be. Az üzleti hét második felében a kereslet alábbszállt ugyan, árak azonban változatlan szilárdak maradtak. A betiforgalmat 150.000 mm.-ra tesszük.

Rozs gyengébben volt kinalva s kezdetben a kereslet is mérsékelt maradt. Később azonban az export részére volt némi érdeklődés és a buzaüzlettel kapcsolatosan árak 10 krral emelkedhetek. Minőség szerint helyben és Budapest távolságában átvéve 5'35-50 frtot fizettek.

Árpa takarmány és hántolási czélokra a jobb figyelemben részesült és 5-10 krral magasabban volt értékesíthető. Új árúért 3'75-90 frtot fizettek ab Budapest. Ó áru alig van a piacon. Állomásokon átvéve e héten élénk üzleti tevékenység fejlődött. A hangulat tekintve azt, hogy külföldön a készletek már fogytán vannak, továbbá a tartósan esős időjárás főleg pedig, hogy a cseh és morva árpa ez idén nem sikerültek — szilárd és az ajánlatok a jelenlévő külföldi vevőknel gyors elhelyezést találtak. Különösen világos színű, és egyöntetű árpaakat kerestek melyekért a legmagasabb árakat fizették. Jegyzéseink: Gyengébb tiszavidéki árúért 4'35-75 frt, középminőségért 5'50-6'25 frt, felvidéki minőségért 6'50-7'75 frt, budai és pécsvidéki árúért 4'70-5'50 frt, gyengébb déli vasutmenti árúért 5.—6.— frt, prima 6'25-7'25 frt állomásokon átvéve.

Zab mérsékeltlen volt ugyan kinalva, a fogyasztás azonban szintén tartózkodó volt és árak esőkenő irányzatot követtek. Csúpan a hét vége felé mutatkozik jobb kereslet és szín és tisztaság szerint 5'35-90 frtot fizett ab Budapest.

Tengeri eladásra csak szórványosan kerül és 3'50-55 frtot jegyez.

Olajmagvak: káposztarepce ismét esendes irányzatot követ. Új áru 9'75-10'25 frt, bánáti repce 9'75 frton jegyez. A többi czikkeben a forgalom gyenge és vadrepce 4'50-75 frt, gomborka 7'50- frt jegyez.

Hüvelyesek: Babban eladások csak szórványosan fordulnak elő. A külföld részéről kérdezősködések továbbra is hiányoznak az eladók pedig tekintettel az uralkodott esős időjárásra szintén tartózkodtak. Új áruban trieur aprószemű babot ab Félegyházán 7.—, nagyszeműt á 6'50 frton, a déli vasut mentén levő állomásokról, ugyszintén dunamenti állomásokról 6'50- frton bárna babban á 5'75 frtot jegyzünk. **Bükköny** 4'75-5.—, **Muhar** 5'50-75, **Kendermag** 8'50, **Lenmag** 8'50-9. frt Budapest. **Köles** üzletlen 4'50 frt helyben.

Napi jelentés 1896. augusztus 18.

Az üzlet ma kevés kinalat és jó kereslet folytán ismét szilárdult. Eladatott körülbelül 50000 mmázsa 2 1/2-5 krig magasabb árakon. Következő eladások történtek:

	Uj-áru.
Tiszavidéki:	700 mm. 82 kg. á 1-02 1/2 frt 3 óra
	100 " 81 " " 6'90 " "
	600 " 81 " " 6'90 " "
	200 " 81 " " 6'90 " "
	100 " 81 " " 6'80 " "
	200 " 81 " " 6'87 1/2 " "
	100 " 80 " " 6'80 " "
	100 " 80 " " 6'85 " "
	150 mm. 80 kg. á 6'77 1/2 frt 3 óra
	200 " 80 " " 6'87 1/2 " "
	100 " 80 " " 6'85 " "
	100 " 80 " " 6'82 " "
	100 " 81 " " 6'82 " "
	200 " 80 " " 6'80 " "
	100 " 80 " " 6'85 " "
	1000 " 80 " " 6'82 1/2 " "
	300 " 81 " " 6'82 1/2 " "
	300 " 80 " " 6'82 1/2 " "
	800 " 80 " " 6'82 1/2 " "
	100 " 79 " " 6'82 1/2 " "
	200 " 79 " " 6'75 " "
	150 " 79 " " 6'75 " "
	2000 mm. 79 kr. á 6'80 frt 3 óra
	200 " 80 " " 6'77 1/2 " "
	200 " 79 " " 6'80 " "
	100 " 78 " " 6'82 1/2 " "
	100 " 80 " " 6'80 " "
	200 " 80 " " 6'80 " "
	400 " 80 " " 6'80 " "
	100 " 81 " " 6'85 " "
	600 " 81 " " 6'70 " "
	800 " 81 " " 6'70 " "
	100 " 80 " " 6'70 " "
	100 " 79 " " 6'70 " "
	200 " 79 " " 6'60 " "
	300 " 80 " " 6'75 " "
	100 " 79 " " 6'65 " "
	100 " 78 " " 6'55 " "
	100 " 79 " " 6'67 " "
	100 " 79 " " 6'45 " "
	150 " 78 " " 6'75 " "
	200 " 79 " " 6'75 " "
	100 " 78 " " 6'75 " "
	100 " 77 " " 6'72 " "
	1100 " 76 " " 6'60 " "
	1850 " 75 " " 6'60 " "
	300 " 77 " " 6'70 " "
Fehérm.:	1400 " 78 " " 6'75 " "
Bánási:	3000 " 78 " " 6'50 " "
	2000 " 78 " " 6'80 " "
Beeskereki:	6300 " 76 " " 6'00 " "
Bócskai:	200 " 80 " " 6'65 " "
Felső-Tiszai:	100 " 79 " " 6'75 " "
	100 " 79 " " 6'70 " "
	300 " 79 " " 6'65 " "
	100 " 80 " " 6'65 " "
	100 " 80 " " 6'80 " "
	100 " 79 " " 6'80 " "
	100 " 78 " " 6'80 " "
	1000 " 80 " " 6'75 " "
	100 " 78 " " 6'50 " "

	Ó-áru.
iszavidéki:	1000 mm. 79 kg. á 7'10 frt 3 óra
	100 " 79 " " 6'85 " "
Raktáráru:	1400 " 75 " " 6'85 " "
	2000 " 75 " " 6'85 " "

Rozs valamivel szilárdabb, jó minőségű rozsert 5'60-5'70 Budapest távolságában elérhető. Árpában a kereslet csekély, a vevők tartózkodók s utolsó jelentésünk óta minőség szerint 25-30 krral olcsóbb.

Zabban az üzlet némileg szilárdult. Azonnal átvethető zabért itt Pesten 5'30-5'70 frt érhető el. Állomási vevők hiányzanak.

Egyéb gabonaneműek változatlanok. Határidők külföldi valamint hazai esőhírekre némileg szilárdultak.

Következő kötések történtek:

	Kötött.	Déli zárlat.
Őszi buza	6'57-6'64	frt 6'58-59 frt
Tavaszi buza 1897	6'93-6'97	6'94-96 "
Őszi rozs	5'45-5'47	5'64-65 "
Tavaszi rozs	—	5'94-95 "
Tengeri máj.-jun.	3'74-3'75	3'77-78 "
Tengeri aug.-szept.	—	3'56-57 "
Őszi zab	5'21-5'26	5'33-35 "
Repceaug.-szept.-re	10'50	10'45-50 "
Julius tengeri	—	—
Tavaszi rozs	—	—
Tavaszi zab	—	—

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári főtisztviselő tudósítása.)

A szeszüzletben a hét elején lanyha irányzat uralkodott és a szeszarak 13 krral olcsóbban zárodnak.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyersszesz e hétnék elején gyéren volt kinalva és üzlet nem is létesült. Erdélyi állomásokhoz szállítva szeptember hóban 14 frton volt ajánlva.

Galicziából azonnali szállításra kontingens nyersszesz 14'50 frt, szeptemberi szállításra 14 frton volt ajánlva és ez áron több tétel zárulva is lett.

Morvaországból exkontingens finomított szesz e hét elején 10'75-11 frton lett kinalva tartályokban szállítva.

A kontingens nyersszesz ára Budapest 15-15'13 frt.

Bécsi jegyzés 15'70-15'80 frt kontingens nyersszeszért.

Prágai jegyzés 50'60-50'70 adózott burgonyaszeszért.

Brünni jegyzés 10'50-10'75 frt exkontingens szeszért.

A kivitel e hét elején szünetelt. Fiuméba 201 q finomított szesz érkezett Magyarországból.

Vidéki szeszgyárak közül: Temesvár, Lugos, Losoncz, Arad változatlanul, a többiek 13 krral olcsóbban jegyeznek.

Budapesti zárlatárak e héten: Finomított szesz 51'25-51'50 frt, élesztőszesz 51'75-51'88 frt, nyersszesz adózva 50'50-50'75 frt, nyersszesz adózatlan 12'25-12'50 frt, denaturált szesz 17.—17'25 frt. Kontingens nyersszesz —.

Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül budapesti vasútállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendők.

Élelmiszkek a budapesti hetivásáron. 1896. év augusztus 18-án. A székesfővárosi *vezérgazgatóság* jelentése.

Halvásár a háltéren. A fővámteri, Ferencz József-rakparti és haltéri piacra 17 helybeli halász és halkereskedő által 40 q és vidéki kocsiakon 2 q, összesen 42 q kevert hal hozott. A vásár lanyha. Az árak métermázsánként 2-3 frttal emelkedtek.

Viszontelárusítók fizették a hal q-át nagy élő 90-100, nem élő 45-65, közép nagy élő 40-70, nem élő 28-40, apró élő 20-30, nem élő 12-15 frtig.

Baromfi. Hozott a fővámterre vaspályán kb. 12800 db, hajón kb 1200 db, kocsin kb. 1000 db, helybeli árusoktól kb. 3800 darab, összesen kb. 18800 db. A vásár élénk volt. Nagyban árak páronként: tyuk 110-120, csirke 55-100, (idei kiv. —), kappan hizott —, kappan sovány 110-120, récze hizott —, (idei —) lud öreg h —, lud (liba) új hiz. 350-680, új lud sovány 220-280, öreg —, pulyka hizott idei —, sovány 250-320, gyöngytyuk —, galamb pecsenyének — krig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott községekben vasp. kb. 900 db, kocsin 1200 db, gyalogárusok 200 db, helybeli árusok 1000 db, összesen 3300 db baromfi. A forgalom élénk. Az árak páronként következők: tyuk 100-140, csirke 50-110, idei —, hizott kappan —, sovány —, hizott récze 200-300, sovány récze 100-140, hizott lud (liba) 380-580, sovány lud 220-250, hizott pulyka —, sovány pulyka —, gyöngytyuk —, galamb pecsenyének — krig.

Tisztított baromfi, helybeli és vidéki árusok által kb. 1800 db: forgalom élénk. Árak: Jércze 70-80, csirke 35-60, kappan hizott —, récze hizott 90-100, récze félkővér 70-20, lud (liba) hizott 250-300, lud liba félkővér 200-220, pulyka hizott 250-300, pulyka félkővér —, Galamb —, ludmáj hizott 20-100 krig.

Tojás. Hozott a fővámterre vasp. kb. 40,000 db, hajón kb. 12,000 darab, kocsin kb. 4,000 db helybeli árusoktól 23000, db, összesen kb. 79,000 db. A vásár élénk. Nagyban árak: 1 láda friss (1440 db) 2750-2800 kr., 100 db 190-220 kr., tojás meszes 1 láda (1440 db) — k., 210 db — kr., 1 db — krig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott községekben vasp. kb. 11520 drb, kocsin 6000 drt, gyalogárusok 6000 drb, helyb. árusok 3680 darab, összesen 55200 darab friss tojás. A forgalom élénk. A következő árak jegyeztettek: friss tojás 1 drb 2-2, 100 darab 170-195 40 krért 20-24 drb, 1 láda 1440 drb 2300-2800, meszes tojás 1 db — 100 —, 40 krért — db, 1 láda 1440 drb — krig.

Zöldség. Hozott a Ferencz József-rakpartra vasp. 800 q, hajón 300 q, kocsin 2700 q, helyb. árusok kb. 1600 q, össz. kb. 5400 q vegyes zöldség. A vásár é. Nagy. árak sárgarépa 100 k. 30-40, 1 q —, petrezselyem 100 cs. 40-500, 1 q —, zeller 100 db 50-100, karalábé 100 db 50-140, vöröshagyma 100 db 20-250, 1 q 400-500, fokhagyma 100 f. 200-1000, 1 q 1000 1200, fehérrépa 100 darab — fejeskáposzta 1 q — krajczárig, vörösrépa 100 darab 50-100 krajczárig, fejeskáposzta 100 darab 180-550, kelkáposzta 100 db 60-140, vöröskáposzta 100 db 250-700, fejes saláta 100 db 80-200, kötött-saláta 100 db —, burg. belföldi 1 q 170-250, külföldi —, fekete retek 100 db 50-200,

hónapos
100 db
zöldpapri
paradicsom
borsó 1 k
Zöldtenger
Felt
ségekben
130 q, va
zöldség.
gonya 1 z
100 db 20
káposzta
1 puttony
saláta 100
10-20, u
100 db 10
25-40, z
tett 1 liter
A H
gyalogáru
össz. 1200
jegyeztette
fejes kápo
—, k
db 60-20
—120, köt
db 20-2
100 db 12-
hüvelyes
—, zöldbo
Gyül
piacra va
1000 q, he
kb. 2500 q
Nagybani
1 q 600-
körte 1 q
magvaváló
szilva asz
1 q —
1 q —
tenye olasz
füge 1 kg.
ősi baracz
300-500, s
rög nagy
db 4-8,
közönséges
Az u
ségekben v
log és hely
gyümölcs.
Fajalma 10
közönséges
1/2-2, köz.
250-400, k
szőlő cser
csesznye
kg.
köz. put.
resznye kö
meggy faj
meggy köz
meggy köz
—, bar
rög, nagy
db 20-30
dinnye gör
100 db 700
sárga köz.
6-15, sző
1 kg. 30-4
A H
községekbe
gyalogáru
gyümölcs,
zök: fajla
2-5, köz.
1-2 kr, kö
30-40, kör
csesznye
c
1 l. —
— kg.
való, baracz
kicsiny 1 d
dinnye sárg

hónapos retek 100 csomó —, Ugorka s. való 100 db 10-30, ugorka savanyu 100 db 40-100, zöldpaprika 100 db 6-20, tök 100 db 200-500, paradicsom 1 kg. 30-150, zöldbab 1 l. 6-12, zöldborsó 1 kg. — zöldborsó fejlett 1 l. 20-40 krig Zöldtengeri 100 cső 50-100 krig.

Felhozott az újdásártéri piacra a szokott községekben kb. 1380 q, gyalog és helyb. árusok által 130 q, vasp. — q, összesen mintegy 1510 q vegyes zöldség. A forgalom élénk. Árak a következők: Burgonya 1 zsák 60-110, uj 1 q 170-200, fejeskáposzta 100 db 200-450, vöröskáposzta 100 db —, kelkáposzta 100 db 80-120, paradicsom 100 db 40-180, 1 puttony 40-70, fejes saláta 100 db —, kötött saláta 100 db —, ugorka savanyitani való 100 db 10-20, ugorka savanyu 100 db 40-50, zöld paprika 100 db 10-20, zöldbab hüvelyes 1 kg. —, 1 zsák 25-40, zöldborsó héjas 1 kg. —, zöldborsó fejlett 1 liter 18-22 krajczárig.

A Hunyady-terti piacra felhozott kocsin 1000 q, gyalogárusoktól kb. — q, helybeli árusoktól kb. 200 q, össz. 1200 q; élénk forgalom mellett a következő árak jegyeztettek: burgonya 1 zsák 80-100, 1 q 180-200 fejes káposzta 100 db 200-500, vöröskáposzta 100 db —, kelkáposzta 100 db 60-140 paradicsom 100 db 60-200, 1 puttony —, fejessaláta 100 db 100-120, kötött saláta 100 db —, ugorka sav. való 100 db 20-25, savanyított 100 db 60-70, zöld paprika 100 db 12-30, zöldbab hüvelyes 1 kg. 3-4, zöldbab hüvelyes 1 zsák 60-70, zöldborsó héjas 1 kg. —, zöldborsó fejlett 1 liter 40-50 krig.

Gyümölcs. Hozott a **Ferenz-József-rakparti** piacra vaspályán kb. 700 q, hajón kb. 200 q, kocsin 1000 q, helybeli árusok által kb. 600 q, összesen kb. 2500 q vegyes gyümölcs. A vásár élénk volt. Nagyban árak: Fajalma 1 q 1400-1800, köz. alma 1 q 600-1000, fajkörte 1 q 1400-2400, közönséges körte 1 q —, köz. dió 1 q —, szilva magvavaló 1 q 800-1200, szilva vörös 1 q 400-700, szilva aszalt 1 q —, cseresznye faj 1 q —, cseresznye köz. 1 q —, meggy faj 1 q —, meggy köz. 1 q —, mogyoró 1 q —, gesztenye belföldi 1 q —, gesztenye olasz 1 q —, citrom 1 láda 500-600, füge 1 kg. —, barack kajszin 100 db —, őszibarack 100 db 150-350, szőlő közönséges 1 q 300-500, szőlő csemege 1 kg. 25-35 krig, dinnye görög nagy 100 db 10-14, dinnye görög kicsiny 100 db 4-8, sárga faj 100 db 12-18, dinnye sárga közönséges 100 db 5-9 frt.

Az újdásártéri piacra felhozott a szokott községekben vaspályán kb. 200 q, kocsin kb. 3000 q, gyalog és helybeli árusok 212 q, összesen 2412 q vegyes gyümölcs. A forgalom élénk. Árak a következők: Fajalma 100 db 260-400, 1 kg. 25-30, 1 db 3-5, közönséges alma 100 db 40-160, 1 kg. 12-16, 1 db 1/2-2, köz. alma 1 put. —, körte, fajt 100 db 250-400, körte faj 1 kg. 28-40, körte faj 1 db 2-4, szőlő csemege 1 kg. —, szőlő köz. 1 kg. — kr, cseresznye faj 1 puttony —, cseresznye faj 1 kg. —, cseresznye faj 1 l. —, cseresznye köz. put. —, cseresznye köz. 1 kg. —, cseresznye köz. 1 l. —, meggy faj 1 put. —, meggy faj 1 kg. —, meggy faj 1 l. —, meggy köz. 1 put. —, meggy köz. 1 kg. —, meggy köz. 1 liter —, barack kajszin 1 puttony —, barack, kajszin 100 db —, dinnye görög, nagy 100 db 1600-2000, dinnye görög nagy 1 db 20-30, dinnye görög kicsiny 100 db 350-900, dinnye görög kicsiny 1 db 4-15, dinnye sárga faj 100 db 700-1500, dinnye sárga faj 1 db 12-20, dinnye sárga köz. 100 db 400-9000, dinnye sárga köz. 1 db 6-15, szőlő csemege 1 kg. —, szőlő közönséges 1 kg. 30-40 krajczárig.

A Hunyady-terti piacra felhozott a szokott községekben vasp. 100 q, kocsin 250 q, helybeli és gyalogárusoktól kb. 50 q, összesen kb. 400 q vegyes gyümölcs, közép forgalom mellett árák a következők: fajalma 100 db —, 1 kg. 18-20, 1 db 2-5, köz. alma 100 db —, 1 kg. 10-12, 1 db 1-2 kr, körte faj 100 db —, körte faj 1 kg. 30-40, körte faj 2-4, cseresznye, faj 1 kg. —, cseresznye faj, 1 l. —, cseresznye, köz. 1 put. —, cseresznye 1 kg. —, cseresznye köz. 1 l. —, meggy köz. 1 kg. —, meggy, faj 1 l. — kg. Barack, kajszin 100 db — befőzni való, barack, őszibarack 100 db —, dinnye, görög, kicsiny 1 db 12-20, dinnye, sárga faj 1 db 12-60, dinnye sárga köz. 1 db 8-20 kr.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utca, 1896. augusztus 18. A székesfőv. vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Felhozott a szokott községekben 130 szekér réti széna 178 szekér muhar, 42 szekér zsupszalma, 2 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár 5 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabosbüköny, köles stb.), 900 zsák szecska. A forgalom gyenge. Árak q-ként a következők: réti széna 210-290, muhar uj 200-265, zsupszalma 145-165, alomszalma 120-135, egyéb takarmány —, lóhere —, takarmányszalma —, tengeriszár luczerna —, sarju —, szalmaszecska 190-210, uj széna —, zabosbüköny 220-250. Összes kocszám 366 suly 192800 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szürómárvásár. Aug. hó 18-án **A székes fővárosi közigazgatóság marhavásári igazgatóság jelentése.**

Felhajtatott: 550 drb belföldi, — drb galicziai, — drb tiroli, 21 drb növendék élő borju, — drb élő bárány; — drb belföldi, — db galicziai, — drb tiroli, — drb bécsi, — drb növendék borju, — drb élőtt bárány, 162 db élő kecske.

A borju- és birkavásár élénk lefolyásu volt. Árak a következők. Élő borjuk: belföldi — frtig, kivételesen — frtig dbonkint, 31-47 frtig, kivételesen 48 frtig sulyra, növendék borju 18-37 frtig, kivételesen — frtig drbonkint, —20 frtig sulyra. Ölétt borju: belföldi —, tiroli — frtig, galicziai — frtig, növendék borju — frtig dbonkint, bárány — frtig, bécsi — frtig sulyra Élő bárány — frting páronkint. Élő kecske 13-16 frtig páronkint, kivételesen — frtig.

Bécsi vágómarhavásár. 1896. aug. 17. A bécsi marha- és húspénztár jelentése.

Összes felhajtás 5273 db. Ebből magyar 3456 db, galicziai 490 db, bukovinai 293, németországi 1034 db, hizott 2665 db, legelő 740 db., fiatal 1868 db., ökor 3517 db, bika 755 db, tehén 999 db, bivaly 362 db.

A szombati vásárra 422 darabot hajtottak fel. A vásár irászata szilárdabb lett. Már a vásár kezdetén élénk kereslet mutatkozott s mindennemű árak méterezéséig 1-1 1/2 frttal emelkedtek a múlt heti árákhoz képest. A vásár zárulat élénk volt, minden áru eladatott.

Árak: prima magyar 32-35 (—) frt, szekunda 29-31 frt, tertia 26-28 frt. Galicziai prima 33-36 (—37) frt, szekunda 30-32 frt, tertia 26-29 frt. Német prima 35-37 1/2 (39-), szekunda 31-34, tertia 27-30 frt. Legelőmarha: szerb és magyar 22-26 é. s., rossz minőségű — frt é. s. Bika 22-32 frt é. s., tehén 20-31 frt é. s., bivaly 15-21 frt é. s. (Kizárólagosan élő-sulyra, minden % levonás nélkül történnek. Az értékesítésben kitüntetett árak úgy értelmezendők, hogy egy és ugyanazon eladó, a jobb minőségű állatok kg.-jáért p. o. 40 krét, a kiverésért pedig 35 krt kap.)

Egyes eladások:

Magyar hizó ökrök.

Eladók:	Ar	Ar
Blau testvérek, Temesvár	—	—
Böhm V., Cs.-Rendek	—	—
Hacker Miksa, Sopron	34	32 1/2
Józsefv. spirítuszfinomítógyár, Temesvár	35	31
Löbke H., Nagy-Várad	—	—
Löwinger Salamon, Nyögr...	34	33
Neumann testvérek, Arad	36	32

Erdélyi hizó ökrök.

Eladók:	Ar	Ar
Br. Bors és társa, M.-Vásárhely	35 1/2	32

Német hizó ökrök.

Eladók:	Ar	Ar
Blau testvérek, Temesvár	—	—
Neumann testvérek, Arad	40	36

Az alsó-ausztriai helytartóság elrendelte, hogy f. é. április hó 25-től az eddig minden hét hétfőjén megtartott vesztegvásár ezental szombaton tartassék meg. A vesztegvásárra felhajtandó állatok a vásárt megelőző pénteken kell, hogy rendeltetésük helyére megérkezzenek. Az eddig elzárolt megyék közül április hó 1-től kezdve további rendelkezésig csakis a következő vármegyék vannak száj- és körömfájás miatt zár alá helyezve és csakis ezen vármegyékből nem hajthatók fel állatok a vásárra és pedig: Bács-Bodrog, Baranya, Fejér, Heves, Nógrád, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun, Pozsony, Somogy, Sopron, Tolna, Vas, Veszprém, Zala vármegyékből és Debreczen, H.M.-Vásárhely, Szabadka és Zombor sz. kir. városokból. Az itt elő nem sorolt vármegyékből az ismeretes feltételek mellett állatok szabadon szállíthatók a vesztegvásárra. A cs. k. belügyminiszter f. é. június hó 24-én kelt, a száj- és körömfájás kihurcolását meggátoló rendelete folytán a Párisba átmeneti forgalomra szánt juhok, további rendelkezésig csak közvetlen forgalom útján via Penzingi etető és itató állomáson át szállíthatók.

Bécsi sertésvásár. 1896. augusztus 11-én. Be lett jelentve: 7357 drb. Felhajtás: 2753 drb fiatal sertés, 4097 drb kövér sertés, — drb rideg sertés. Összesen: 6850 drb.

A kis felhajtás és élénk kereslet folytán az üzlet igen élénk volt. Árak kilónként élő-sulyban fogyasztási adó nélkül: prima 43-44 (—) kr., közepes 41-42, könnyű 38-40 kr., fiatal sertés 35-44 kr.

Bécsi szürómárvásár. 1896. aug. 13-án. Felhozott: 3163 borju, 662 élő sertés, 983 kizsigerelt sertés, 221 kizsigerelt juh, 26 bárány.

A borjuvásáron a múlt hetihez képest nem történt változás, csak gyengébb áru javult valamivel. Kizsigerelt sertések magasabb árák mellett szilárdan irányulnak. Juhokban és bárányokban csekély az üzlet.

Árak kilogrammonként: kizsigerelt borju — kr., prima — kr., primissima — kr., élő borju 30-36 kr., prima 38-46 kr., primissima 48-54 (—) kr., fiatal sertés 35-44 kr., kizsigerelt sertés nehéz 46-50 kr., sült 46-56 kr., kizsigerelt juh 28-42 kr., bárány páronként 4-10 frtig.

Bécsi juhvásár. 1896. aug. 13-án. Felhajtás: 3085 drb juh.

A mai naptól fogva a juhkivitel Párisba ismét szabad. A kis felhajtás emelkedő árák mellett gyorsan eladatott.

Árak: export juh páronként 19-22 50, raczka 13-15, selejtes juh 14-18.

Párisi juhvásár. 1896 aug. hó 17-én. Felhajtás 15156 drb juh. Irányzat nehézkes.

Szerkesztői üzenetek.

K. Z. A potlólag megküldendő számok egyenként 20 krét kaphatók a kiadóhivatalban. Ha ily feltétel mellett a kért számokat megküldetni óhajtja, az esetben levelét elintézés végett áttesszük a kiadóhivatalhoz, mely a hiányzó számokat utánvét mellett el fogja Önnek küldeni. Kérünk mielőbbi intézkedést. Levelét 3 napig megőrizzük.

M. N. Nyitra. A vetőmag csávázására legalkalmasabb a 1/2%-os kékgálicz oldat. Az erősebb adag már a csírázás rovására esik. A kékgáliczoldat annyi vízzel hígítandó, hogy a csávázásra szánt buzánt mintegy 8-10 cmnyire fedje az edényben. A vetőmag 10-14 óráig hagyandó az oldatban, ezután száradásra ki lesz teregetve és egyszerű kétszer meg lesz forgatva. A géppel vetésre szánt magot 24 órán át kell száradni hagyni.

Az Orsz. magyar gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Desseffy Aurél, Bernát István, dr. Darányi Gyula, Forster Géza, Galgóczy Károly, dr. Hagara Viktor. — Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. — Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-titkára. — Társzerkesztő: Jeszenszky Pál.

Gőzcséplők

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácsosál, árák és feltételek közlésével szívesen és díjmentesen szolgál

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR

részvény-társulat.

Gyártelep: Budapest, külső váci-út 7.

Cimre ügyelni tanács!

Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet.
BUDAPESTEN, VIII., József-körut 8.

Alakult 1894. évben.
 Elnök: TELEKI Géza gróf. Alelnök: CSÁVOSSY Béla.
 Igazgatósági tagok:
 ANDRÁSSY GÉZA gróf, BUJANOVICS SÁNDOR, DESSEWFY ARISTID, KOMJÁTHY BÉLA,
 PECHY TAMÁS, PÉSPÖKY EMIL, RUBINEK GYULA, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZILASSY
 ZOLTÁN, SZÖNYI ZSIGMOND, SZTÁRAY ISTVÁN gróf, TELEKI SÁNDOR gróf.
 Vezérigazgató: SZÖNYI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; minden más illeték kizárásával.

A takarmány és termények (szalmás eleség)

biztosítása szintén a legkedvezőbb feltételek mellett eszközölhető. A díjak itt is a lehető legmérsékeltetebbek.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a fizta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszágnak, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlatl terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten, (József-körut 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökségek.

Valódi
Dr. KRÖCZER LÁSZLÓ-féle
 szabadalmazott ruggyanta ojtószalagokat Dr. Kröczer László urtól személyesen jóváhagyott minőségben és nagyságban szállít

SCHMEIDLER I. N.

cs. és kir. ruggyanta és celluloidneműek gyára
BÉCS, 1228
 Főüzlet: Fióküzlet:
 VII/2., Stiftgasse 19. sz. | I. ker., Graben 10. sz.
 Sürgőnyezim: **GUMMISCHMEIDLER.**
 Egy kilogramm ára frt 10.40.

A magy. kir. államvautaktól eredő, teljesen használható, jó karban levő
TIZEDES MÉRLEGEK
 súlyokkal együtt, felette olcsó árban kaphatók;
KOHN A. M.
 vas- és fémáru nagykereskedőnél
Budapest, VI., Mozsár-utca 9.
 Ugyanott „Wernd” rendszerű használt fegyverek (mező és erdőőröknek) feltűnő olcsón kaphatók.

Ó cs. és kir. apost. Felsége legmagasabb elismerése.
 Nagy arany-érem, valamennyi világiállításon.
 915
 Az első bécsi petroleum-finomító
paraffin-, Ceresin-, stearingyertyák és zsiradékgyár
Gust. Wagenmann, Wien.
 Központi iroda: VI. Magdalenenstrasse 16, a Theater a. d. Wien mellett, ajánl elismert kitűnő minőségben legolcsóbb gyári árakon: ásvány-, gépkendő-olajat és zsiradékot. Orosz ásvány-kenőolajat (Bakusine, Oleonaphta) legjobb fagymentes gép-kenőolajat, olivajot, faolajt, ásvány-gépolajat mezőgazdasági gépekhez; Wagenmann-féle hengerolajat és hengerzsirt a gőzhengerek kenéséhez; szabad. kocsikenőcs, fekete, sárga, kék, uszó, olasz világos I. és II. minőségben, szolid gyártmányok legolcsóbb gyári áron, teherkocsik és hegyitargonczák stb. kenéséhez. Ásványvilágító olajok: petroleum stand. white. Gyári petroleum veszélytelen, csak 40° C-nél gyújtható; salon petroleum, császárrolaj egészen fehér és veszélytelen.
Stearingyertyák. Bécsi stearingyertya, I. minőségű, narancs vagy rózsaszínű csomagolás. Austria gyertya I. minőség, narancs- vagy rózsaszínű csomagolás, Ceresin (ásványviasz), templomi gyertyák minden vallásfelekezetenek.
Brilliant paraffin diszgyertyák, sárga pinczgyertyák.
 NB. Mintákat gyártmányainból ingyen küldök.

Magyar kir. államvasutak.
 98895/96. C. II.

Hirdetmény.

Délmémet-osztrák-magyar vasuti kötelek.

Stuttgartha rendelt kocsi-rakományi gyümölcs küldemények.

A württembergi kir. államvasutak közlése szerint az összes Stuttgartha rendelt gyümölcs küldemények I. évi szeptember hó 15-étől f. évi november hó 15-éig terjedő időszakban kizárólag a stuttgarti éjszaki vagy nyugoti pályaudvarokra fognak kiállítatni.

„Stuttgart Hauptbahnhof” pályaudvarra szóló fuvarlevél előírás figyelembe nem vétetik.

Budapest, 1896. aug. 1.
 A magy. kir. államvasutak, a részies vasutak nevében is. (Utánn. nem díjaztatik.)

Kiadóhivatalban kapható:

Homokszőlő telepítése.

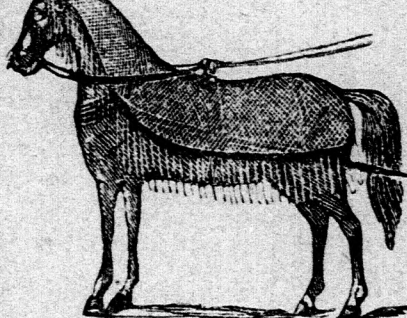
Irta
Rács Sándor.
 Ára 1 forint 50 kr.

Kéveköto zsinórokat
 és a legjobb minőségű
gazdasági kötelneműeket,

ajánl a
BLEIER és WEISZ,
 kötélgyári cég Budapest.

Raktár és iroda: Károly-körut 9. szám, a gróf Hadik-Barkóczy féle házban Gyártelep: Hajtsár-ut 7307. sz.

Ajánlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, lábtörölők, ruhaszáritó kötelek,

Lóhálók,

kéztáskák stb. továbbá gazdasági czikkek u. m.: istráng, kötőfék, rudaló gabonaszákok, vízhatlan ponyvák, itató és tüzi vedrek, kender-tömlők, hevederek, kender, kőcz stb. a legújnyosabb eredeti gyári árakon.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltenek. Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetik.

Magyar kir. államvasutak.
 92155/C/1/1896.

Hirdetmény.

(Csörgő rakodó-kitérőnek a kocsi-rakományi teheráruforgalomra való megnyitása.)

A Sátoralja-Ujhely-Vidrány országhatári vonalon Sátoralja-Ujhely és Legénye-Mihályi állomások között, az előbbtől 9, az utóbbtól 7 kilométernyi távolságban fekvő Csörgő nevű rakodó-kitérő, mely eddig csak korlátozott személy- és podgyász forgalomra szolgált, 1897. évi július hó 15-én a kocsi-rakományi teherárú fel- és leadására is berendeztetett.

Ezen rakodó-kitérőről illetve kitérőre, gyors és darabárú, élőállatok és oly küldemények, melyeknek be vagy kirakásához külön berendezések vagy segédeszközök igényeltetnek, nem szállíthatók; a fentiek értelmében, szállítható kocsi-rakományi teherárú be és kirakásához pedig a magy. kir. államvasutak helyi díjszabásában (II. rész) a VII. fejelet B. szakaszának 6. pontjában (40. oldal) foglalt határozmányok mérvadóak.

Az ezen kitérőn kezeendő árú berakásához szükséges kocsik 24 órával előbb irásbellel rendelve meg, mely megrendelés, valamint az árú szabályszerű feladása és kiváltása Sátoralja-Ujhely állomáson eszközölendő.

A Csörgő rakodó-kitérőről szállítandó vagy odarendelt kocsi-rakományi teherárú után a szállítási díj a magy. kir. államvasutak vonalait, illetőleg az ezen vonalakon érvényes helyi árudíjszabásában (II. rész) a díjszámítás tekintetében megállapított általános határozmányok mérvadása szerint ezen kitérő közvetlen kilométer távolságainak alapulvételével számítatik.

A díjszabás alapján veendő kilométertávolságok olyképp állapítatnak meg, hogy a S.-A.-Ujhely irányában történő szállításnál a magy. kir. államvasutak vonalain érvényes kilométer mutatóban S.-A.-Ujhelyre megállapított távolságokhoz 9 kilométer a Legénye-Mihályi irányában való szállításnál pedig a Legénye-Mihályra megszabott 7 km. hozzáadatik.

Az akként nyert közvetlen kilométertávolságok után az említett árudíjszabásban foglalt díjszámítási táblázatok megfelelő díjtételei nyerne alkalmazást.

Egyrészt Csörgő, másrészt az összes budapest-balparti pályaudvarok, valamint Rákos rendező p. u. között a távolság egységesen 278 km.-ben állapítatott meg.

Az ezen kitérőnek Budapest-Angyalföld-Lipótváros nyugoti p. u. és Rákos rendező p. u. állomásokkal való forgalmában a fenti 278 km.-re eső díjtételek 100 kg.-kint 3 krral felemelve.

Buda gyártelep, Budapest déli vasut (helyben) és Ó-Buda-Filatorigát állomásokkal való forgalmában pedig a fenti 278 km.-re eső tételek 100 kg.-kint 5 krral felemelve alkalmaztatnak.

Egyrészt Csörgő, másrészt a vele szomszédos S.-A.-Ujhely, illetve Legénye-Mihályi állomás (helyben) közötti forgalomban a díjszámítási táblázatokban 1—10 kilométerre megszabott díjtételek nyerne alkalmazást.
 Budapest, 1899. évi július hóban.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

Az Igazgatóság.

HERKÓ PÁTER

A legerjedtebb néppárti heti élelzap, változatos szöveggel, mulattató eredeti képekkel, a politikai romlott korszaknak szatyrá és gúny által ostromozott heti eseményeivel, versekkel, adomattárral, kép-, szám-, sakk- és szórjévtényekkel és sok más mulattató dologgal.

Szerkesztő: MARKOS GYULA.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt.
 A szegényebb, de olvasni szerető közönség számára a „HERKÓ PÁTER” népies kiadását egész évre 2 frtért, negyed évre 50 krtól küldjük.

A „HERKÓ PÁTER” tót nyelven is megjelenő heti élelzap egész évre 2 frt, fél évre 1 frt, negyedévre 50 kr.

Márczius hó óta német nyelven is megjelenik a „HERKÓ PÁTER” heti élelzap. **Naptárak, magyar, német és tót nyelven, az idő előrehaladottságánál fogva már csak 20 kr. darabonkint.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, IV. kerület, Zsibárus-utca 7-dik szám.

Hirdetési díj 2 k...

Cs...

Betű

Nagy...
 évi gyako...
 ötlen ga...
 októbe...
 tanítéze...
 ben része...
 400 frt...
 Ugyanott...
 tézetet...
 gyakorlat...
 felvétetik...
 lőre 150...
 sal. Biz...
 tokkal fel...
 melyek v...
 nek min...
 leg Györg...
 Szőlős-re...

Főmélto

Odescalch...
 sajó-vám...
 a mosásc...
 sal és az...
 200 frt, a...
 pedig 240...
 javadalm...
 szeptembe...
 Pályázn...
 s bizony...
 — melyek...
 nak — a...
 hoz Sajó...
 megye) k...
 tani. Vála...
 vezett kap...

Október...
 egy horvát...
 részére n...
 ispán, pály...
 is írásban...
 vetlen bir...
 esetleg tót...
 vet, a ném...
 szóban és...
 tesen, nős...
 készpénz 3...
 gabona, 2...
 2 drb göb...
 kukoricza...
 házikert, l...
 nőtlennek...
 300 frt és...
 ugyanott...
 gazdasági...
 nészgazdai...
 ber 1-én es...
 nek fizetés...
 ellátás utó...
 szerint, az...
 tót vagy sz...
 ban, a ném...
 szóban és...
 tesen birni...
 binál a m...
 elegendő, a...
 Károly tiszt...
 u. p. Pod...
 mellett kül...

Kaszári

500 frt ké...
 mézetbeni...
 toliter buza...
 rozs, 14 h...
 4 hold (a...
 letű szántó...
 3 drb marh...
 javadalmaz...
 köve, Me...
 Szirmay Al...
 bessenyői...
 azonnal betű...
 folyamodva...
 may Alfréd...
 igazgatóság...
 Bessenyőn...

Állást

Földmives...
 czeller képe...
 nős, gyerme...
 tiz év óta...
 van, jó bí...
 rendelkezik...
 szerény fel...
 állást keres...
 hivatalban.

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szög 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetményei vétetnek fel e kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állás.

Nagyobb gazdaságba több évi gyakorlattal bíró erélyes **nőtlen gazdatiszt** kerestetik októbere elejére. Gazdasági tanintézetet végzettkelő nyelven részesülnek. Évi fizetés 400 frt és teljes ellátás. Ugyanott gazdasági tanintézetet, végzett 1-2 évi gyakorlattal bíró **irnok** is felvétetik. Évi fizetés egyelőre 150 frt teljes ellátással. Bizonyítványmásolatokkal felszerelt kérvények, melyek vissza nem küldetnek mindkét állást illetőleg **Győryei Antalhoz Tiszaszőllős-re** intézendők. 1561

Főmeltósági herczeg Odescalchi Gyuláné urónő saját-vámosi gazdaságában a mosáson kívül ellátással és az első próba évben 200 frt, a további években pedig 240 frt készpénzzel javadalmazott **irnoki állás** szeptember 15-ig **betöltendő**. Pályázni óhajtok oklevélök s bizonyítvány másolatát, — melyek vissza nem adnak — a **kasznári hivatalhoz Sajó-Vámosra** (Borsod-megye) kéretnek benyújtani. Választ csak a kinevezett kap. 1578

Október 1-re kerestetik egy horvátországi gazdaság részére **nőtlen**, esetleg **nős** ispán, pályázónak ha nem is irásban de szóban okvetlen birna kell a horvát, esetleg tót vagy szláv nyelvet, a német nyelvet pedig szóban és irásban tökéletesen, nőnek évi fizetése készpénz 300 frt, 30 mérő gabona, 2 drb tehén és 2 drb göbe tartás, 2 hold kukorica föld, 1/4 hold házikert, lakás és tűzifa, nőlternek évi készpénz 300 frt és teljes ellátás, ugyanott **betöltendő** egy gazdasági irnoki és tehén-észsázdai állás, szeptember 1-én esetleg 15-én, elsőnek fizetése évi 180 frt és ellátás utóbbinak egyezség szerint, az irnoknak horvát, tót vagy szláv nyelvet szóban, a német nyelvet pedig szóban és irásban tökéletesen birnia kell, legutóbbinál a magyar nyelvet is elegendő, ajánlatok **Kárpáti Karoly** tisztartóhoz **Rakitzé**, u. p. **Podszused**, Zágráb mellett küldendők. 1583

Kasznári állás, melylyel 500 frt készpénzű, természetbeni lakásból, 16 hektoliter buza, 24 hektoliter rozs, 14 hektoliter árpa, 4 hold (a 1200 □ öl) területű szántóföld, 12 öl tűzifa 3 drb marhatartásból álló javadalmazás van egybekötve, Meltóságos gróf **Szirmay Alfréd** ur szirmabessenyői uradalmában **azonnal betöltendő**. Pályázati folyamodványok **gróf Szirmay Alfréd** központi jószágigazgatóságához **Szirmabessenyőn** intézendők. 1585

Állást keresők.

Földmives iskolát és vinctellér képezdét végzett **nős**, gyermektelen férfi, ki tíz év óta gazdálkodásban van, jó bizonyítvánnyal rendelkezik, október 1-re szerény feltételek mellett állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 1547

Gazdatiszt, 32 éves róm. kath., 12 1/2 évi gyakorlattal, több éven át belterjes gazdaság teljesen önálló bizalmi állásban lévő kezelőtisztje, dohány és cukorrépa termelés, ugy a szőlőkezelés, mint a gazdaság többi ágaiban valamint a könyvvitelben is jártas, kitűnő bizonyítványokkal bíró, oly **kezelőtisztzi állást** óhajt lehetleg az alföldön vagy hasonló sikabb fekvésű birtokban ez ősz folyamán elnyerni, hol szorgalmát kifejtve, tisztá jelleme, erénye s szakképzettsége által jövőjét biztosíthatna s **hová nősülhetne** is. Szíves megkeresések a kiadóhivatalban meg tudható czim alatt kéretnek. 1524

Szőlőszet és borászatot végzett, — mely téren 3 évi gyakorlattal és f. évben gazdaságtanintézetet — is végzett, 30 éves, nőtlen egyén, beszél magyarul és keveset németül, **nagyobb gazdaságban** állandó alkalmazást keres. Önálló szőlőkezelésre vállalkozom. Czim a kiadóhivatalban. 1540

Önálló gazdatiszt állást keres, 1-ső októberre a debreczeni földmives iskolát végzett és 8 évi gyakorlattal bíró 29 éves, nőtlen, róm. kath. vallású, katona kötelezettségnek elegendő tett fiatal ember, ki a magyar nyelven kívül beszél oláhul, jelenleg mint ispán van alkalmazva egy elsőrendű alföldi uradalomban. Szíves megkereséseket kérem e lap kiadóhivatalához küldeni „S.” jegy alatt. 1564

Oberschweitzer.

ki egy nagy tejjgazdaságot önállóan vezet, a tejgazdaság minden ágában teljesen jártas, jeles sajtkészítő, a tejszállítás, marhatartás, borju nevelés és az előforduló betegségek esetében a gyógykezelést is érti, a német, szláv és magyar nyelvet bírja, október 1-re állomást változtatni óhajta. Szíves ajánlatok „P. J.” alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek. 1576

Kertész állást keres, nős, kisesaládu férfi, ki már nagyobb uradalmakban hasonló minőségben alkalmazva volt, melyről jó bizonyítványokkal rendelkezik. Czim a kiadóhivatalban. 1589

Egy tisztességes családból származó józan és jó modoru keszthelyi gazdasági tanintézetet végzett fiatal ember, ki a mezőgazdasági szaktudományok terén kellő praxissal bíró, olyan nagy uradalomba szeretne irnoki álláshoz jutni, a hol vas szorgalma és becsületes munkája árán jövőjét megállapíthatná. Esetleg főúri családnál magán titkári állást is elfogad. Szíves megkeresések „**Becsületes és vas szorgalmú gazda**” czim alatt a kiadóhivatalba kéretnek, hol a czim is meg tudható. 1571

Gazdatiszt állást keres január elsőre esetleg hamarabb, róm. kath., nős, jelesen végzett gazdász, több évi gyakorlattal, jelenleg egy nagyobb gazdaságot kezel mint ispán, a gazdaság minden ágában, könyvvezetésben, állattenyésztésben, tehenészetben, tejkezelésben és feldolgozásában teljesen jártas. Czim a kiadóhivatalban. 1587

Egy a gazdasági iskolát végzett egyén, jelenleg cs. kir. szakaszvezető, f. évi gyakorlatok elvégzése után alkalomszerű állást keres. Czim a kiadóhivatalban **J. U.** czimen. 1588

Földmives iskolát jó sikerrel végzett fiatal intelligens ember, ki a gazdasági téren több évi gyakorlattal bíró, jelenleg is egy nagyobb birtokot önállóan kezel és a könyvvezetésben tökéletesen jártas, a magyar és német nyelvet szóban is irásban bírja, október vagy november 1-re ipáni vagy ehhez hasonló állást keres. Czim a kiadóhivatalban „**B. M.**” alatt. 1576

Ispáni állást keres október elsejére egy 29 éves, nős, r. kath., az adai m. kir. földmives iskolát jeles és kitűnően végzett egyén, ki Fejérmegyében egy nagyobb uradalomban 2 év óta mint ispán van alkalmazva, érti a gazdasági teendőket kívül a szőlőtelepítés és ápolást is. Bővebb felvilágosítást szívesből ad **Szobonya Bertalan** ur, igazgató, Adán. 1568

Kezelőtiszt vagy segéd-tiszt állást keres, felsőbb tanintézetet végzett, hosszabb gyakorlattal és jó ajánlatokkal bíró 31 éves keresztény gazdatiszt. Czim a kiadóhivatalban. 1567

Állatok.

Eladó Zoltán VI. angol-arabs származású, 16 marok, meggyepszínű — nagyon termékeny — **fedezőmén**, — neveltetett az előszállási uradalom ménésében — 4 éven át a Csobáncei uradalmi főbérlet ménésében fedezett, tenyész irány változtatás miatt jutányos áron eladó. Tudakozódásra választ ad **Ifj. Rajky Lajos** társbérlet, **Gyula-Keszi** (Zala-megye). 1544

Vay Olivér gróf berkeszi hollandi tehénészetéből **eladó: 1 növendék bika s 5 üsző**. Értekezhetni tulajdonossal Berkeszen u. p. Demecser Szabolcs-megye. 1560

Eladó: 70 darab 4 1/2 éves erdélyi fajta **tinó**. Értekezhetni **Szereday Aladarral** Szt. Mihálytelken, u. p. és v. állomás Magyar-Nádas, Kolozsmegyében. 1554

Eladó Gosztonyi Tibornál Ordeal (Buccaneer-Firefly) 18 éves **angoi telivér** (volt állami) hágomén. Világos sárga, 172 cm. Ára 200 frt. Felvilágosítást nyújt **Sári Mihály** ispán, **Vác-Hartyán**. 1507

Vegyések.

Ürübirkát tartani való 1 1/2—3 éveset, körülbelül 200—300 darabot megvételekre keres **Ruttkay, Aranyoson**. 1586

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Legmagasabb kölcsön a valódi becsérték alapján 20-60 év kúriáig létre kérszámokban. Birtokos felmondhat bármikor, pénzügyi intézet nem mondhat fel. Csak kény kamattal tölthető törlesztetik. Lebonnyítás 14 nap alatt.

Semmi előleges költségek. Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csak a telekkönyvi kivonat, kataszter. Konvertálás bélyeg- és illetékmentes. Czim:

Ingtalan- és Jelzalog-Forgalmi-Intézet. Budapest, Váci-kört 38. sz. Legnagyobb ingatlan és jelzalog-Forgalmi-Intézet a monarchiában egyedül, mely hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosoktól ajánlva van.

600 holdas bérlet, 3 város közelében, családi körülmények miatt október 1-én átadandó. Előnyös szerződés telekkönyvileg biztosítva, haszonbér holdankint 9 frt. Czim a kiadóhivatalban. 1563

Szent Iványi Gyula mű-és kereskedelmi kúrtész, (Bpest, Buda, Németválygyi temetővel szemben) elvállalja **kertek, ugy fűrdők**, mint városi sétányok, nagy uradalmi parkok rendezését kitűnő sikerrel, gyorsan és a legolcsóbb áron. Eddigi működésével mindenütt igen meg voltak elégedve. Kérészetemben csokrok és koszorúk mindenkor kaphatók. 1579

Birtokost keresek, ki nekem állandóan edes tejből készült tea-vajat szállítana. Czimem a kiadóhivatalban. 1577

Magy. kir. államvasutak. 100480/96. C. II.

HIRDETMÉNY.

Alsó sziléziai magyar kőszénforgalom. Folyó évi augusztus hó 10-ikével az 1893. évi okt. hó 1-jétől érvényes kivételes díjszabáshoz tartozó II. sz. pótlék lép hatályba, mely a magy. kir. államvasutak Acs, Boffalu, Oroszka, Selyp és Szerenecs állomásaira szóló közvetlen díjtételeket tartalmazza. Ezen pótlék a részes vasutagazgatóságoknál kapható. Budapest, 1896. aug. 1.

A m. kir. államvasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utánn. nem díjazatik.)

Tarlóba:

Homokbüköny-Őszi borsó-Biborhere-Mustár-Pohánka-Csibehur-Tarlórépa-Luczer-na-

mag kiváló mőségben kapható **HALDEK** magkereskedésében **Budapest, Károly-kört 9.**

Magy. kir. államvasutak. 99961/96 C. IV.

Hirdetmény.

(II. pótlék életbeléptetése az északnémet-osztrák-magyar-román személy díjszabáshoz Bodenbachon át.) A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint folyó év augusztus hó 15-én az északnémet-osztrák-magyar román személyforgalomban Bodenbachon át 1893. évi szeptember hó 1-étől érvényes személydíjszabáshoz a II. pótlék lép életbe melynek példányai a magy. kir. államvasutak díjszabás elárúsító irodájában (Csengery-utca 33.) 40 pfennig illetve 20 krajczárért kaphatók.

Bpest, 1896. aug. 11-én. **Az igazgatóság.** (Utánn. nem díjazatik.)

Saját idei termései legszébb minőségű **ősi bükkönymag** mm.-ja Takta-Harkányi vasúthoz vevő zsákjaiban szállítva 7 frt 50 kr-ért eladó. Mintát díjmentesen küld **Valler Vilmos** ispán **Tisza-Dada** Szabolcs-megye, hova a megrendelések is küldendők. 1581

Magyar kir. államvasutak. 92702. C. IV. sz.

Hirdetmény. Zónarendszerű személy és podgyászdíjszabás életbeléptetése a boldvavölgyi h. é. vasuton.

A magy. kir. államvasutaktól nyert értesülés szerint a boldvavölgyi h. é. vasuton a megnyitás napjával zónarendszerű személy és podgyászdíjszabás lép életbe.

A díjszabás a magy. kir. államvasutak díjszabás elárúsító irodájában (Bpest. Csengery-utca 33.) 10 kr. kapható.

Bpest, 1896. július 12. **Az igazgatóság.**

Birtok és pénz.

A ki birtokot vagy uradalmat jól venni akar, vagy birtokát szép fővárosi házáért elcserélni akarja vagy magas előnyös törlesztéses kötecsont óhaj, forduljon bizalommal **Várady Antalhoz**, Budapest, József-utca 54. sz. 1584

200 q ősi bükköny, kitűnő minőségű, eladó. Mintát bérmentesen küld a **Valkányi gazdaság** **Valkányon**. 1592

Romadour

(drbja 25 kr.)

óvári-csemege

(drbja 16 kr.)

limburgi

(drbja 40 kr.)

és groyi

(klgrmja 70 kr.)

sajt,

legjobb minőségben kapható a magyar gazdasági akadémia gazdaságában **Magyar Óvárot**. 1546

A magyar gazdatisztek és erdőtisztek országos egyesülete ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlet uraknak állásközvetítő osztályánál bejelentett tagjai elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások és közvetítések díjmentesek.

Mezőgazd. és erdőszettel foglalkozók nyugdíjintézete. Eszközöl biztosításokat: nyugdíjra, rokkantsági díjra és özvegyi díjra, mezőgazdasági, erdőszeti és ezekkel rokon foglalkozásu egyének számára a legolcsóbb díjtételekkel, mert nem nyereszkedésre alakult vállalat. Kivánatra alapszabály díjtáblázzal és bővebb felvilágosítással szolgál az iroda: Budapest, IX. kerület, Lónyay-utca 7. sz. alatt.

Incarnat-bibor-here, 9 q eladó mmászája 18 frt-ig val vasuti állomásra szállítva. Megrendelhető **Uradaim tisztartósnál Trencsén-Baában**. 1566

Eladó ősi borsó vetőmag, elsőrendű, vasutra szállítva 6 1/2 frt. Megrendelések **Pósa István** kasznárhoz Kistur u. p. Ipolyásig intézendők. 1461

Ajánljuk mindenkinek, a ki Magyarország történetét dióhéjba szorítva birni óhajta, hogy rendelje meg a **Független Újság** kiadásában megjelent

Magyarország

ezredéves

története

Honfoglaló ősünk történetje című könyvet, írta **Alpári Lajos**, mely zamatos magyarsággal tárgyalja ezredéves multunk történetét. A könyv 8 darab szép képpel van díszítve. Ára bérmentes küldéssel 25 kr. Megrendelhető a kiadóhivatalban.

FISCHER J.

zsák gyári raktárában **BUDAPEST**

Nagy-korona-utca 18. sz., vízmentes ponyvák kölcsönben, valamint új és egyszer használatban volt vízmentes ponyvák **jutányosan** kaphatók. **Repczponyvák** darabonként 3 forinttól feljebb. 1116

Bérszántás gőzekével.

A legújabb eredeti **Fowler-féle Compound gőzek**kel talajművelésre vállalkozik

WOLFF ERNŐ gőzszántási vállalkozó,
Budapest, Kelenföld, Fowler-telep.

Cs. és kir. szab.

vizmentes szövetgyár,

legnagyobb és legrégebb az országban.

Alapított 1831.

32 kiténtetés.

ELSINGER M. J. és FIAI

BUDAPEST,

BÉCS,

V., Mária Valéria-utca 10. — I., Volksgartenstrasse 1.

VIZMENTES TAKARÓK (PONYVÁK),

kazalok, gépek, kocsik és vasúti kocsikra olcsóbb és legjobb elpusztíthatatlan minőségekben, továbbá

REPCZE-PONYVÁK, MAGGYÜJTŐ-PONYVÁK, TÖMLŐK.

ESŐKÖPENYEK és ÖLTÖNYÖK kautschukból és anélkül.

TŰZL- és ITATÓ-VEGREK, SÁTRAK, LINOLEUM.

ÁRJEGYZÉK és MINTÁK INGYEN és BÉRMENTVE.

„LEGGYORSABB KISZOLGÁLÁS.”

Minden város jobb üzleteiben a mi gyártmányainkat tartják, s sziveskedjen határozottan **ELSINGER** gyártmányt kérni. 928

76806 C. IV. szám.

M. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

(Budapestről Visegrádra és Esztergomba érvényes I. oszt. menet- és térítjegyek árainak felemelése).

A m. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint a Budapest nyugoti pályaudvarról Visegrád, illetőleg Esztergomba kiadásra kerülő I. osztályú menet- és menettérítjegyek árai f. év szeptember 1-től felemeltetik.

Az új menetjegyek következők:

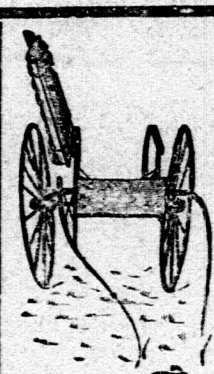
Budapest nyug. p. u. — Visegrád menet személyvonat	1:30	frt
„ „ — „ személyvonat, menettérít	1:70	„
„ „ — Esztergom, személyvonat	2:10	„
„ „ — „ gyorsvonat	2:60	„
„ „ — „ csavargózós menet gyorsv.	2:25	„
„ „ — „ személyvonat	1:80	„

A II. és III. osztályú menetdíjak változatlan maradtak.

Budapest, 1896. augusztus 3-an.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

Ujonnán szabadalmazott

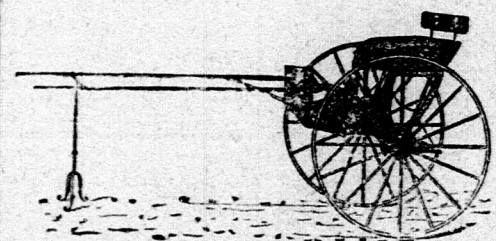
=GIGG=

egyfogatu kocsi oszágutakra.

Legjobb legolcsóbb kétülésű egyfogatu kocsi

A legrosszabb úton is lehet használni.

Ára 130 forint.

Sok fényes elismerő
1318 levél.

Prospectus kimerítő
leirással ingyen és
bérmentve.

J. WEIGL, Prerau

Raktár: Wien, I., Nibelungengasse 4.

A budapesti

gyapju - aukciók

ez idei első sorozata július hó 8-án megindult. Árverési raktár gyanánt a m. kir. államvasutak dunaparti teherpályaudvarának egy helyisége szolgál. Az ezen raktárba ezimzett és szeptember hó 30-ig eladott gyapjuk után **sem raktár-bér, sem rem raktárhoz való szállítási beraktározási és mérlegelési díj nem számítottatik.** Azonfelül ezen gyapjak **szállítási díjkedvezményben** is fognak részesülni.

Bejelentéseket elfogad és felvilágosításokkal szolgál

HELLER M. és Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

Magyar kir. államvasutak.
97302/96/A/IV. szhoz.

Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint f. évi augusztus hó 1-étől a versecz-kubini vonal 5112. sz. vonatának menetrendje akként módosul, hogy Verseczről este 6 óra 15 perczkor fog indulni és este 10 óra 26 perczkor fog Temes-Kubin állomásra érkezni.

Bpest, 1896. jul. 24-én.
Az igazgatóság.
(Utánnym. nem díjazatik.)

MŰTRÁGYÁT

minden minőségben szállít bárhova
1349 versenyképesen

SCHRAM A.,

kénsav- és műtrágyagyára

Központi iroda: PRÁGA, Heinrichgasse 27.

46.966. szám.
II.-I. 96. szám.

Lóárverési hirdetmény.

A magy kir. állami ménesekből kisorolt

anyakanczák, számfeletti fiatal kanczák, kislejtezett heréltek

árverése 1896. évi október hó 2-től folytatólag bezárólag 4-ig, és 9-től bezárólag 11-ig Budapesten a „Tattersall” kerepesi úti helyiségében fog megtartatni.

A lovak leírását és a részletes feltételeket tartalmazó árverési jegyzék a postabélyeg beküldése mellett a „Tattersall” igazgatóságától kapható.

Megjegyzés: Az állami ménetelepekből kisorolt ménék és heréltek jegyzéke később fog közvételéttetni.

Budapesten 1896. évi augusztus hóban.

Földmívelésügyi magy. kir. miniszter.

1582